THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
MAR 4 1946

VIENYBĖ

LITHUANIAN NATIONAL WEEKLY

LX METAI 9 N — PENKTADIENIS 1946 M. KOVO (MARCH) 1 D. — KAINA 5 CENTAI

Vienybės 60 metų jubiliejaus proga, skaitytojai raginami gauti po vieną naują skaitytoją savo laikraščiui. Tai bus ne tik graži dovana, bet ir reali parama seniausiam lietuvių laikraščiui Amerikoje.

New York Public Library 470 Fifth Ave

DABAR

Bloferių taktika
"Molio Motiejus"
Pagalbos prašo...
Vėžys ir "vėžys"

JUOZAS TYSLIAVA

Byrnes sako, kad atominės bombos gaminimo paslaptis esanti vienos Amerikos rankose...

Tuo tarpu Maskva giriasi, kad jos šnipai Kanadoje sužiję "tik" tai, ką rusų mokslininkai jau seniai žinoję...

Tai sena pasaka. Kai Trumanas, Postsdame, Stalinui pranešė apie atominę bombą, tai pastarasis tik nusišypsojo, nuduodamas, kad rusai jau seniai tokią bombą turį.

Bet tai bloferių taktika.

Maskoliai dar neturi atominės bombos.

***

O dabar paklausykite, ką kalba tas žmogus, kuris savo laiku vos, vos netapo Jungtinių Valstybių prezidentu.

Komercijos sekretorius Wallace sako:

"Aš esu labai jausmingai ir draugiškai nusiteikęs Rusijos atžvilgiu. Aš nesu komunistas. Aš žinau, kad kai kas mane įtaria juo esant, bet aš nesu komunistas jokiu atveju."

Vadinas, aš esu tas, kas esu—

Molio Motiejus.

***

Viena buvusi Lietuvos dramos teatro artistė iš Danijos rašo:

"...Gal rastųsi tokių sielos žmonių iš menininkų tarpo, kurie savo bedalius brolius sušelptų ir nubrauktų riedančią ašarą, nes nieko nėra skaudesnio, kaip prašyti... Laimingas tas, kas gali duoti, kaip kad aš gyvendama Lietuvoje, nevieną sušelpdavau, gi dabar — pati, lyg elgeta, išmaldos prašau..."

Tokie laiškai — vis dažnesni svečiai iš ašaromis pasruvusios Europos.

Ir tai mūsų brolių ir seserų pagalbos šauksmas.

***

Kai plėšikas, įsiveržęs į namus, apiplėšia jo gyventojus, tai teisingumo ranka jį sučiumpa ir nubaudžia.

Bet kai viena valstybė, apginklavusi milijonus savo plėšikų, užpuola kitą valstybę ir ją apiplėšia, tai jokie tarptautiniai įstatymai nieko nereiškia.

Pavyzdžiui, bolševikai, apiplėšę ir pavergę visą eilę valstybių, nepasitraukia iš Mandžūrijos tik todėl, kad jie jos dar nebaigė plėšti...

Nežiūrint to, mūsų Henry Wallace "draugiškai nusiteikęs Rusijos atžvilgiu..."

***

Vienas žymus Lietuvos politikas, buvęs valstybės tyras, man rašo:

"Ten pas jus, New Yorke, yra toks Informacijų Centras, kuris savo informacijomis parodo, kaip nereikia informuoti. Šiandien lietuvių tauta veda žūtbūtinę kovą dėl savo egzistencijos, o Lietuvių Informacijų Centras leidžia brošiūrėles apie Vytauto Didžiojo Lietuvą..."

Taip rašo bešališkas stebėtojas iš Europos.

Bet kai panašią pastabą padarė Vienybė, tai gerbiami Informacijų Centro vedėjai nutraukė jai savo biuletenių siuntinėjimą...

***

Vienas mūsų bendradarbis Europoje, rašydamas apie Salomėjos Neries mirtį, padarė tokią pastabą:

"Vėžys kepenyse išgelbėjo lietuvių poeziją nuo tolesnės išdavikiškumo ir išsigimimo tąsos."

Dėl to Laisvės bendradarbis, apsimetęs dideliu moralistu, mus klausia:

"Ar tai gražu?"

O tuo tarpu Lietuvą ir pusę Europos baigia ėsti bolševizmo vėžys...

Bet argi ginčysiesi su žmonėmis, kurie tą imperializmo vėžį garbina?

ŽINIOS IŠ VISUR

— Aukščiausio JAV Teismo patvarkymu, kariuomenės teismas negali teisti civilinių Havajų gyventojų.

— Kinijos prezidentas Čian Kai Šekas griežtai atmetė naujus Sovietų Rusijos koncesijų reikalavimus Mandžūrijoje.

— Popiežius Pijus XII pareiškė, kad jis niekad nepritaręs Ašies valstybėms, kaip jis dabar nepritaria sovietų metodams.

— Kinijos komunistų vadai susitarė su centro valdžia dėl armijos suvienodinimo.

— Kardinolas Spellman, kaipo specialus popiežiaus pasiuntinys, išvyko į Ispaniją, pas gen. Franco.

— New Yorko miesto administracija paskyrė Hunter gimnazijos rūmus, kaipo laikiną JTO buveinę.

— Argentinos demokratų sluogsniai įsitikinę, kad rinkimuose Perono šalininkai būsią sumušti.

—Kairiosios Prancūzijos partijos reikalauja nutraukti diplomatinius santykius su Ispanijos Franco valdžia.

— Mikolajczyko vadovaujama Lenkijos valstiečių partija griežtai atmetė komunistų ir socialistų siūlymą dėl bendro kandidatų sąrašo būsimuose rinkimuose.

— Anglija pasiuntė militarinę misiją į Paryžių tartis su prancūzų valdžia dėl kariuomenių atšaukimo iš Sirijos.

— Danijos karalius Chirstian neseniai apsirgęs plaučių uždegimu, pranešimu iš Danijos, sveiksta.

— Žydų partizanai atakavo britų aerodromus Palestinoje.

— Diktatorius Stalinas "paskirtas" visų Sovietų Rusijos ginkluotų jėgų vadu.

— Iš Tokio pranešama, kad Japonijos žūklavimo pramonė vėl atgaivinama.

— Amerikos okupacinių jėgų vadovybė Vokietijoje atidavė sovietams 1,590 rusų tremtinių, iš kurių du bandė nusižudyti.

— Atominės bombos sunaikintas Hiroshima miestas, Japonijoje, pradedams atstatyti.

—Pacifike, netoli Japonijos, iš vandens iškilo nauja vulkaninė salelė.

— New Yorko valstybės CIO prezidentas Holander pareiškė: "jeigu New Yorko miesto susiisekimo tarnautojai sustrei kuotų, tai dėl to būtų kaltas tik vienas mėras O'Dwyer."

— Pasitraukė Republikonų Partijos pirmininkas Herbert H. Brownell.

— JAV Senate siūloma imtis naujų priemonių kovai su atominiais šnipais Amerikoje.

— Sąjungininkų kontrolės komisija pareiškė, kad monarchistų sąjudis Austrijoje "nebus toleruojamas."

—Stovėdamas kartuvėse gen. Yamashita paklausė, į kurią pusę Tokio..." Mat, jis norėjo paskutinį kartą nusilenkti imperatoriui...

Pranešama, kad Javos saloje britai vis dar naudoja japonų kariuomenę "tvarkai palaikyti."

BALTIJOS TREMTINIŲ NEATIDUOS RUSAMS

Amerikos okupacinių jėgų Vokietijoje vadas gen. Joseph T. McNarney šiomis dienomis griežtai nugincijo gandus apie tai, kad Baltijos valstybių tremtiniai būsią prievarta grąžinami į rusų okupuotas tėvynes. Jis pareiškė, kad tokio tikslo savo planuose Amerikos kariuomenė Europoje niekados neturėjusi.

Gen. MacNarney sako, kad šiuo metu Amerikos zonoje, Vokietijoje, esama apie 75,000 "išvietintų" baltų, kuriems teikiama UNRRA pagalba.

Net jeigu ir būtų įrodyta,—sako gen. McNarney, — kad šių tremtinių tarpe atsirastų buvusių nacių bendradarbių, tai ir jiems nebūtų taikoma prievartos deportacija. Tik tuo atveju, girdi, tokiems būtų atimta tremtinių privilegija.

UNRRA vadovybė beveik visus lietuvius, latvius ir estus laiko priešingais sovietams ir kaip tokius, —nepatrijuotinais. UNRRA administracija, kaip iš Vokietijos pranešama, jau dabar planuoja Pabaltijo tremtinius apgyvendinti kur nors kitur, kitose valstybėse.

JIE IŠEIS, KAI....

Maskvos radijas praneša, kad "didesnė dalis" rusų armijos esanti apleidusi Mandžūriją. Likusi rusų armija apleisianti kraštą tada, kai amerikiečiai pasitrauksią iš Kinijos.

Tuo tarpu iš Mukdeno pranešama, kad sovietai išvežę iš Mandžūrijos visas sunkiosios industrijos mašinas.

Trygve Lie, buvęs Norvegijos užsienio reikalų ministras, dabar eina Jungtinių Tautų Organizacijos generalinio sekretoriaus pareigas. Jis laikomas vienu iš gabiausių politikų ir diplomatų Skandinavijoje.

Kaltina Kongresą dėl stokos kojinių

Daugelis JAV Kongreso narių gauna šimtus ir net tūkstačius laiškų, kuriuose moterys grumoja ateinančiuose rinkimuose jų nerinkti, jeigu kojinių stoka ir toliau tęsis. Tik viena Connecticut atstovė Luce yra gavusi apie 5,000 tokių protesto laiškų.

Pagerbė Churchillą

Miami universitetas įteikė buvusiam Anglijos premjerui Churchillui teisių daktaro laipsnį. Ceremonijos įvyko Bowl stadijone, kur dalyvavo apie 20,000 žmonių. Churchillo kalba buvo perduodama per radiją.

Sovietų partizanai užėmė Irano miestą

Iš Teherana pranešama, kad sovietų partizanai iš Astara, esančio tarybiname Azerbaidžane, užėmę vieną Irano miestą Kaspijos pajūryje.

Cenzūra Lenkijoje

Amerikos spaudos atstovai praneša, kad Lenkija yra vienintelis sovietų sferos kraštas, kuriame oficialiai ir griežtai taikoma cenzūra spaudos žinioms. Kai užsienio diplomatai dėl to protestavo, tai Varšuvos valdžia atsakė: "krašte vis dar siaučia liaudies priešai."

Ispanų socialistai baudžiami kalėjimu

Iš Madrido pranešama, kad kad vasario 25 d. ten nuteisti kalėti 37 ispanų socialistai, bandę atsteigti socialistų partiją, kurią gen. Franco valdžia laiko nelegalia. Bausmė — nuo 6 mėnesių iki 12 metų kalėjimo.

Prancūzija uždaro sieną su Ispanija

Prancūzų ministrų taryba nutarė uždaryti sieną su Ispanija. Nutarimas vykdomas šį penktadienį, vidurnakti. Manoma, kadtoliau seks diplomatinių santykių nutraukimas su Franco valdžia.

Šiomis dienomis vyr. štabo viršininkas gen. Eisenhoweris, lankydamas kariuomenės stovyklas, pareiškė, kad armijai trūksta treniruotų karininkų.

ANT MOLINIŲ KOJŲ

(Mūsų specialaus korespondento Londone)

Rašant šį straipsnį, Jungtinių Tautų Organizacijos pirmoji sesija ėjo prie pabaigos. Laikraščiai diena po dienos yra sekę josios darbus ir aprašinėję diskusijas.

Taigi, naujoji Tautų Sąjunga jau gimė ir pradėjo žengti savo pirmuosius žingsnius. Rodos, niekas negalės tvirtinti, kad ta pradžia būtų buvus sėkminga ir kad daug gero žadėtų pasaulio ateičiai. Pirmosios savaitės labai aiškiai parodė naujosios organizacijos silpnybes. Parodė ir principines josios kūrėjų klaidas. Jei nuo jų nebus greit atsisakyta, kiekvienas blaivus ir politiškai patyręs protas šiandien jau drąsiai gali tvirtinti, kad naujoji Tautų Sąjunga bus dar silpnesnė ir dar greičiau susikompromituos, negu tai atsitiko senajai...

GERAVALIŠKI TROŠKIMAI

Atidarant posėdžius, kaip žinoma, visų dalyvaujančių valstybių delegacijų pirmininkai pasakė įžangines kalbas. Kiek gražių žodžių, kilnių jausmų, šventų idealų, kiek tikro medaus buvo tuose pareiškimuose. Visi kalbėjo už taiką, gerovę, teisingumą ir teisę. Visi jos norėjo, nori ir tvirtina, kad vien tik gėrybių tetrokšta. Sunaikinus užpuolikus ir imperialistus, dabar esą atsidaro vartai į ilgą ir pastovų žmonijos taikos laikotarpį.

Kai kurie gražiakalbiai delegatai ar jų šefai namie buvo tokie iškilmingi ir taip optimistiški, jog pareiškė, kad taika dabar bus sukurta ne 20 metų, bet daug, daug ilgesniems amžiams. Klausantis šių žodžių, mums, europiečiams, ir nenoromis suskambėdavo ausyse dar neseniai girdėti Hitlerio šūkavimai apie germanų imperiją ir vokišką taiką ateinančiam tūkstančiui metų. Ne ilgiau ir trumpiau? Kokios pražūtingos viltys, kvailos trupalaikės svajonės, lyg kortų nameliai.

Sunku šiandien dar suprasti, ar tas keliasdešimts su viršum saldžių ir geravališkų deklamatorių šitaip kalbėjo dėl to, jog taip ištikrųjų tiki, ar gal tik dėlto, kad kitaip kalbėti būtų buvę nepatogu ir negražu... Juk savaime aišku, kad taiką pasaulyje išlaikyti ne tik reikia, bet ir galima, — tačiau viena sąlyga, kad visi lygiai ir nuoširdžiai tos taikos trokštų.

VIENI STATYS, KITI GRIAUS

Betgi nę mažiau aišku, ir jog pirmosios sesijos posėdžiai tai dar kartą parodė, jog pasaulio valstybės—ir net siaurame trijų didžiųjų tarpe — toli gražu nėra įkvėptos tų pačių idealų ir nesiekia tų pačių tikslų. Maža grupė vasalinių valstybių, vadovaujama komunistinės Rusijos, turi visai kitus tikslus ir yra pasistačiusi visai kitus uždavinius, negu juos turi ir jų siekia kitos demokratinės valstybės. Komunistinė ideologija ir marksistinė—leninistinė doktrina juk laiko savo vyriausiu uždaviniu susprogdinti likusį "kapitalistinį, buržuazinį pasaulį" ir įsteigti jame komunistų diktatūrą, kuri dabar, beje, vadinasi demokratija.

Komunizmas juk nėra šių savo tikslų išsižadėjęs. Ką ir bekalbėti — juk tik tais tiksiais jis ir tera gyvas! Kitaip jis negalėtų gyvuoti. Juk nei lygybės, nei socializmo jis neįkurė, — tad kokia prasmė kankyti milijonus žmonių vergijoje ir diktatūroje? Bet už tat tiems vergams jis vis žada: palaukite, pakentėkite, dirbkite, — kai mes užgrobsime visą likusį pasaulį ir pasidalinsime buržujų turtus, tai tada iš sykio mums visiems bus gerai.

Tokioje kompanijoje, kur viena pusė nuoširdžiai trokšta taikos ir gerovės, o kita pusė turi tikslą tik išsprogdinti likusį pasaulį, — aišku, negali būti nei taikos, nei saugumo, nei sąlygų ramiai kūrybai ir gerbūviui! Kur vienas užsimojęs statyti, o kitas iš pasalų griauti, ten joks žėrintis rūmas nepasikels į padebesį.

DIDŽŲJŲ GINČAI

Londono sesija dar kartą patvirtino antrą kvailą melą, dėl kurio mažosios valstybės protestavo jau San Francisco konferencijoje.

Trys didieji ar penki didieji labai dažnai ir noriai pareikšdavo, jog tik jie galėsią pasaulį apsaugoti nuo karų ir sudrausti visus peštukus bei kitokius taikos drumstėjus. Mažosios valstybės beveik vieningai į tai atsakydavo: ne mes, mažieji, drumsčiame pasaulio taiką, o jūs, didieji, savo imperializmu ir nepasotinamais apetitais. Tiesa, ir mes kartais pasiginčijame ir kardu pažvanginame, bet visi pastarieji pasauliniai karai yra kilę ne iš mūsų, o iš jūsų kivirčių. Neskriauskite mažųjų, negrobkite jų, tai nebus ir tų didelių karų...

Londono sesija dabar lyg tyčia iš karto parodė, kad visi aštrieji ginčai kyla kaip tik dėl didžiųjų valstybių interesų ir tik tarp didžiųjų. Didieji ginčai iškilo tarp dviejų didžiųjų — Anglijos ir Rusijos. Mažosios tautos čia tik priekabės, ant kurių kailio ir kurių sąskaiton tie ginčai pervedami.

Nėra stebuklų pasaulyje. Senoji Tautų Sąjunga iš karto pakirto savo prestižą, nesugebėdama ir nenorėdama teisingai išspręsti Vilniaus ginčą, nepasipriešindama , o pakęsdama štipresniojo smurtą prieš silpnesnįjį. Po Vilniaus ginčo sekė eilė kitų ginčų, ir T. S-ga jų nė vieno nepanorėjo teisingai išspręsti, kol nustūmė ligi baisaus karo ir pati žlugo.

Amerikiečių atstovas, sūpindamasis naujos Tautų S-gos gera pradžia, įsakmiai siūlė tuo tarpu nepateikti jai svarstyti aštresnių klausimų. Bet juk tai keistas būdas. Negi užmerkus akis prieš pavojus ir smurtus galima bus juos pašalinti (jeigu tikrai norima pašalinti)? Kaip tik smurtams ir neteisybėms reikėtų visais būdais pasipriešinti, juos sudrausti, pašalinti, ir juo greičiau, juo būtų geriau.

KĄ REIŠKIA VETO TEISĖ

Dabar Persijos Rusijos ginčas dėl Azerbaižano aiškiai parodė, kad JTO vengia, bijo ir nepajėgia drąsiai spręsti ginčo, kuriame agresoriaus rolėje yra vienas iš trijų didžiųjų. Kad su mažintų įspūdį dėl savo smurtų, šis agrerius šokasi kaltinti kitą šalį — Angliją dėl Graikijos ir Indonezijos. Jei negaus patenkinimo, t. y. jei kaltinimai prieš jo darbus nebus atšaukti, jis grąsina visur panaudoti veto teisę! Štai tas punktas, kuris Rusijai reikalaujant, Anglijai ir Amerikai sutinkant, visiems kitiems priešinantis, buvo įrašytas į San Francisco čarteri, — tas tikras laidas, kad naujoji Tautų S-ga sudaro ne pažangą, o atžangą tarptautinių klausimų svarstyme ir ginčų rišime.

Po Londono sesijos visiems galėjo pasidaryti aišku, kaip diena: Rusija išsireikalavo teisę, ir toji teisė jai buvo suteikta, kištis į bet kurio pasaulio

(nukelta į 7 pusl.)

VIENYBĖS JUBILIEJAUS TRUMFAS

Laikraščio 60 metų sukakčiai paminėti, koncerte dalyvavo nepaprastai daug publikos

Vienybės jubilienis koncertas, įvykęs praeitą sekmadienį, Labor Lyceum salėje, kaip sakoma, "sumušė visus rekordus." Tai buvo vienas iš sėkmingiausių lietuviškų parengimų įvykusių pastaraisiais metais. Publikos suplaukė tiek daug, kad net bilietų pritrūko. Svečių buvo net iš Chicagos, Pittsburgho, Willkes Baree, Waterburio, New Britaino Saratoga Springs, Philadelphijos ir visos eilės kitų artimesnių ir tolimesnių miestų.

Vienybės jubiliejinis koncertas buvo atidarytas su Amerikos himnu, kurį publika iškilmingai sugiedojo. Vienybės redaktorius Juozas Tysliava pasakė kalbą, apibudindamas Vienybės 60 metų jubiliejaus reikšmę ir prašydamas publiką vienai minutei atsistoti ir, nulenkus galvas, pagerbti visus mirusius laikraščio leidėjus, redaktorius, bendradarbius ir skaitytojus. Vėliau Tysliava perstatė visus koncerte dalyvavusius buvusius Vienybės leidėjus pirmininkus, pakviesdamas vieną iš jų, būtent Juozą Ginkų, pakalbėti jų vardu. Taip pat buvusių Vienybės redaktorių vardu buvo pakviestas kalbėti S. E. Vitaitis. Juodviejų kalbos buvo trumpos, bet tikslios momento temai. Tiek Ginkus, tiek Vitaitis savo kalbose akcentavo Vienybės rolę 60 metų lietuvių tautos kultūros ir kovos laikotarpyje.

Buvo perstatytas kalbėti neseniai atvykęs iš Europos dr. Vl. Juodeika, kuris keliais trumpais sakiniais pasveikino Vienybę, sulaukusią svarbios sukakties ir priminė mūsų spaudos reikšmę vokiečių okupacijos metais Lietuvoje. Kadangi svečias savo akimis yra matęs ir išgyvenęs vokiečių okupaciją, todėl jam buvo gerai žinoma Lietuvos pogrindžio spaudos rolė tuo laiku.

Po jubiliejinio akto sekė koncerto programa, kuri pilna to žodžio prasme buvo klasiška. Pirmiausia scenoje pasirodė pianistė Aldona Strumskytė, kuri skambino Bacho, Liszto, Glucko, Dohnanyi ir kitų kūrinius. Aldona Strumskytė, kaip pianistė, yra nauja jėga lietuviškojo meno gyvenime. Amžiumi būdama dar visai jauna, Aldona Strumskytė jau yra ne tik savaiminga, savarankiška pianistė, bet ir vienos iš žymiausių muzikos mokyklų Amerikoje, Julliard, mokytoja. Tuos nepaprastus Aldonos Strumskytės gabumus muzikoje galima išaiškinti tik vienu būdu — jos tėvai, Xaveras ir Marijona Strumskiai, taip pat visą gyvenimą buvo pasišventę muzikos rūpesčiams ir svajonėms. Aldonos motina, Marijona Strumskienė, ir šiame jubiliejiniame koncerte vaidino vieną iš svarbiausių rolių. Bet apie tai vėliau...

Vėliau į sceną išbėgo lengvos, kaip stirnos, Philadelphijos Vaidelytės, kurios, Lilijos Stilsonaitės Antanavičienės vadovaujamos, pašoko porą tautinių šokių: Jonkelį ir Blezdingėlę. Reikia pasakyti, kad šios jaunos Philadelphijos lietuvaitės — gabios šokėjos, lanksčios ritmikoje ir, svarbiausia, nuoširdžiai pasišventusios tautinių šokių menui. Tai jau ne tik mokytojos, bet ir pačių šokėjų pastangų nuopelnai.

Publikai patiko ne tik Aldonos Strumskytės skambinimas, bet ir Vaidelyčių šokimas, kurioms akordeonu akompanavo

POLYNA STOSKA

jaunametis Eugenijus Tunaitis iš Philadelphijos.

Aplamai, šį kartą Philadelhija gana gerai reprezentavo. Be Vaidelyčių, dar dainavo ir šoko jaunutė Tunaičių dukrelė Justine, kuriai pianu akomponavo jos sesutė Dolores. Garbė p-niai Tunaitinei, tokioje dvasioje auklėjančiai savo vaikus.

Bet salę kimštinai pripildžiusi publika dar ko kito, nepaprasto laukė. Ir neapsiriko. Saulėleidžio spalvos suknioje, ryžtingais žingsniais savo akompaniatoriaus Frank Lydima, į sceną išėjo šio jubiliejinio vakaro žvaigždė Polyna Stoska-Stoškiūtė, kurią publika pasitiko griausmingais aplodismentais. Iš karto buvo pajausta, kad turima reikalo su profesionale, savo zenitą pasiekusia operos artiste. Kaip ir dera Vienybės jubiliejaus šventei, Polyna Stoska Stoškiūtė pradėjo su Taliat Kelpšos daina Mano sieloj šiandien šventa... Buvusi Berlyno operos artistė, dabartinė New York City Centre operos primadona, 60,000 mylių skraidžiusi su dainos gastrolėmis, Polyna Stoska Stoškiūtė vienu akimirksniu publiką užkariavo savo žavėtinu dainavimu, judėsiais ir sklidina dra-

(nukelta į 8-tą pusl.)

Amerikos Lietuvių Savaitė

BIRŪTĖS RAMOŠKAITĖS KONCERTAS

HARTFORD, CONN. — Vietos lietuvaitė, operos dainininkė p-lė Birūtė Ramoškaitė dainuos Hartfordo publikai kovo 3 d., sekmadienį, 3 val. p. p. Jos koncertu susidomėję amerikiečiai, įvairių tautų meno mėgėjai ir vietos lietuviai. Tai bus nepaprastas koncertas.

BIRŪTĖ RAMOŠKAITĖ

Birūtė Ramoškaitė gimė ir augo mūsų sostinėje, baigė pradžios ir aukštesnę mokyklą, pasiryžo siekti menininkės karjeros, imdama pavyzdį iš mūsų garsiosios operos artistės Onutės Katkauskaitės. Ji baigė Juilliard mokyklą New Yorke, tapo New Opera grupės artiste, dalyvavo daugely operetiškų vaidinimų ir vaidino Nadinos rolę Šokoladinio kareivio operetėje. Apie jos staigų iškilimą muzikos mene būtų galima labai daug kas pasakyti. New Yorko spauda, ypač Herald Tribune ir New York Sun labai palankiai pasisakė apie mūsų jauną menininkę.

Newark Evening News pažymėjo savo komentaruose, kad ši jauna artistė žavi publiką savo gražiu, stipriu, bet labai švelniu balsu. Taip kalba kitų didmiesčių spauda. Vakarinių valstybių spauda iškėlė mūsų jauną artistę labai aukštai. Pav. Kansas City Star pareiškė, kad ji publikos sutinkama ir palydima gausiais aplodismentais.

Pažiūrėjus į Kanados spaudos komentarus, gauni tokius pat malonius įspūdžius. Kanados laikraščių kritikų, Montreal Daily Herald, Le Soleil ir kitų, patyrėme, kad mūsų tautietė aukštai vertinama dainininkė. Ottawa Journal, komentuodamas, pareiškė: "Labai talentinga savo gražiu balsu ir artistiška asmenybė".

Mūsų tautietė — neturtingų lietuvių šeimos dukrelė, bet jau yra pasiekusi aukšto laipsnio, kaip mėgiama, talentinga dainininkė ir vaidytoja. Jos pasirodymas Amerikos didmiesčiuose ir Kanados miestuose su operetės grupe ir, be to, su Filharmonijos grupe suinteresavo Amerikos visuomenę. Birūtė, aplankiusi žymesnes vietas Amerikoje ir Kanadoje, dabar grįžo į mūsų sostinę koncertuoti saviškiams — Hartfordo publikai, amerikiečiams ir lietuviams.

Jos koncerto rengimu rūpinasi vietos lietuviai ir amerikiečiai. Garbės komiteto nariais yra šie lietuviai ir amerikiečiai: miesto burmistras Cornelius Moylan su žmona, buvęs miesto burmistras William Mortesen su žmona, Frank Haiko su žmona, Juozas Pilka su žmona, J. Giraitis su žmona, Petras Lenpeckis su žmona ir kiti.

Vietos visuomenė susidomėjo Birūtės rengiamu koncertu, kai pasirodė koncerto rengimo reklama spaudoj ir afišose. Spėjama, kad Birūtės koncerte, kovo 3 d. bus kupina Bushnell Memorial auditorija publikos.

Bilietai jau parduodami Bushnell Memorial auditorijos ofise ir Liet. Klube. Patartina lietuviams įsigyti bilietus iš anksto ir pasirinkti patogiausias vietas.

M. Č.

Iš Amsterdam, N. Y.

Mūsų kolonijos gyvenimas pradeda grįžti į normales vėžes. Jaunimas grįžta iš kariuomenės ir užima savo vietas. Štai, dr. Kinderis ir dr. Butka jau atidarė savo ofisus ir priimineja ligonius. Taip pat jau atidarė savo ofisą adv. V. Kristanavičius. Šidlauskas jau dirba Šidlausko vaistinėje ir t. t. Kiti jaunuoliai, grįžę iš karo tarnybos, jau eina policininkų pareigas. Kiti šimtai jaunuolių dirba dirbtuvėse, krautuvėse ir kitose vietose.

Be kasdieninio savo užsiėmimo, jie pradeda ir visuomeninį darbą dirbti. Štai, Liet. Pil.Klubo valdybą beveik išimtinai su daro jaunimas: pirmininkas M. Kristaponis, iždo sekr. V. Mikolaitis, prot. sekr. B. Žilinskas.

***

Šia proga, reikėtų pažymėti, kad Pil. Klubas praeitais metais turėjo apie 30,000 dol apyvartos. Be to, klubas turi vieną iš geriausių Amsterdame krepšinio grupių, kuriame žaidžia kap. Dargužis ir keletas seržantų.

***

Jau du mėnesiai, kai kun. Židanavičius mirė, bet kun. J. Raštutis, kuris dabar eina klebono pareigas, neužtvirtintas. Aišku, kad parapijiečiai pritartų kun. Raštučio užtvirtinimui.

***

Mūsų kolonijos jaunimas visur aktingai dalyvauja .Štai, vasario 10 d. buvo parapijos metinis susirinkimas, kuriame antruoju trustisu išrinktas F. Gustas. Pirmuoju yra J. Mikėnas.

***

Vasario 9 d. karių motinos ir žmonos buvo surengusios bankietą grįžusiems veteranams. Bankiete dalyvavo miesto meras, legionierių vadai, teisėjai ir t. t. Iš lietuvių — dalyvavo dr. Kinderis, kun. Raštutis J. Olšauskas, M. Kerbelis, adv. A. Stokna. Bankietas buvo sėkmingas.

***

Mes Lietuvos nepriklausomybės sukaktį minėsime kovo 3 d. į šį minėjimą atvyksta Ant. Vanagaitis, A. Olis ir kiti iš Chicagos. Mūsų choras, Olšauskos vadovaujamas, ruošiasi nau joms dainoms. Žodžiu, turėsime tokį parengimą, kokio seniai čia nėra buvę. Į jį kviečiame lietuvius iš visų apylinkių.

A. J. Lukšis.

DETROITO LIETUVIŲ DIENOS

MARIJA SIMS

VASARIO 16

Šį kartą man pravartu bent trumpai aprašyti Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą, surengtą Lietuvių Misijos ir Margučio, Morison viešbutyje, Chicagoje.

Malonių chicagiečių pavaišinti, mes ten nuvažiavome — St. Douvan Čiurlionytė, Pr. Gužauskas ir mudu su vyru. Ten sutikome irgi detroitietį artistą Pavilionį, kuris nemano grįžti Detroitan. Praną Gužauską irgi, matyt, bus Chicaga paviliojusi.

Kai mes atėjome į viešbučio salę, jau orkestras grojo Amerikos himną. Mus patiko maloniai p. Vanagaitienė ir paprašė mergaites pasipuošusias tautiškuose rūbuose parodyti mums vietas. Prie mūsų stalo atsisėdo ir jauna pora, atvykusi iš Clevelando. Susipažinome. Tai buvo Jurgeliai. Kaip vėliau išsikalbėjome, tai jie yra labai laimingi žmonės: P. Jurgelis gimęs Amerikoje, bet buvo parvežtas į Lietuvą ir tik prieš pat karą jaunutis apsivedė ir su žmona atvyko į Ameriką. Čia jis įstojo į Dėdės Samo kariuomenę ir buvo Vokietijoje. Jis matė lietuvių vargus ir kentėjimus. Jis jiems gelbėjo visokiais būdais. Dabar Jurgeliai ir gi darbuojasi su lietuviais.

Prasidėjo kalbos, Misijos pirmininkas Antanas Olis trumpai kalbėdamas perstatė svečius ir, maždaug, vakaro programą. Kalbėjo senatorius Raynold E. Willis iš Indiana, atstovas Edward A. Kelly iš Ill., Chicagos mero atstovas, Lietuvos konsulas Petras Daužvardis ir vienas neseniai grįžęs iš Vokietijos leitenantas. Pastarasis trumpai pasakė, kaip skurdžiai gyvena mūsų tautiečiai, koki gilūs jų vargai. Jis dideliu pabrėžimu pasakė: "Lietuviai glaudėsi prie mūsų apkasuose, nuo bombardavimų. Jie suklaupę ant šaltos žemės giedojo: Nuo maro, bado ir karo išgelbėk mus, Viešpatie! Tai ir visi Amerikos lietuviai privalo išgirsti šį baisų tautiečių skundą."

Čia buvo atlikta dar tai, ko mes ligi šioliai nebuvome matę. Tai įteikta Lietuvos Vytis sen. Willis ir atst. Kelly už jų darbus dėl Lietuvos laisvės. Sen. Willis įteikė Misijos pirm. A. Olis, o atst. Kelly — vicepirm. A. Kumskis.

Pagaliau gerb. kunigas Ignas Linkus sukalbėjo maldą už Lietuvos kančias. Sustojimu paberbta žuvę Amerikos kariai. Programa pertraukta vakarienei.

MARGUČIO KONCERTAS

Kas matęs Margučio koncertus, tam nereikėtų nė aiškinti, kad tai buvo gražus ir įdomus. Ypač šį kartą kai suėjo trys "dzimziai drimziai" — A. Vanagaitis, Juozas Olšauskas ir Jonas Urbonas. Kiek jie čia pridainavo, privaidino — ir graudžiai ir linksmai.

Pradžioje p. O. Biežienė sudainavo Birūtės sonatą, grajant orkestrui, kuri tikrai nuteikė liūdnai. Kiekvienam gal atėjo galvon, kad dabar toji puikioji sonata vargiai skamba Lietuvos teatruose.

J. Olšauskas vaidylos rūbuose su ilga žila barzda ir kanklėmis rankose išėjo į sceną. Čia ir Birūtės choras pasirodė uždangai pakilus. Ir J. Olšauskas, skambindamas kanklėmis, dainavo paprastas liaudies dainneles. Lyg vaidilyčių balsai, pakartojo jo žodžius Birūtės mergaičių choras. Mergaitės buvo nušviestos Lietuvos vėliavos spalvomis. Tai nepaprastas reginys. Orkestras nuolatos grojo maršus ir lietuviškas melodijas. Sugrojo Lietuvos prezidento maršą, lietuvišką ir amerikonišką himnus. Nuolatos blyščiojo lemputės — korespondentai traukė paveikslus.

Po programos buvo šokiai ir pasikalbėjimai. Ir man buvo pasigėrėtinai nuostabu, kad atstovas Kelly su žmona pasiliko ligi vėlumos. Jie čia dainavo su lietuviais amerikoniškai ir lietuviškai, kalbėjosi diskusavo. Pas mus, jei kas iš miesto aukštesnių valdininkų ir ateina, tai atlikę kalbą, kaip kulka, šauna lauk. Chicagoje — kitaip.

Negaliu palikti, nepaminėjus tuos graudžius žodžius, pasakytus d. Biežio, kuris įteikdamas nemažą auką, pareiškė: "Tai ne maža auką, Lietuvos gelbėjimui, bet nesulyginsi su ta auka, kurią suteikėme Amerikos laisvės gynimui." Dr. Biežio sūuns Stepas Vitalis žuvo karo lauke. Aukų irgi sudėta nemaža — arti tūkstančio.

Mums begalo buvo smagu su sitikti su chicagiečiais draugais Vanagaičiais, Olšais, Kumskiais, Rudžiais ir daugeliu kitų. Taipgi susipažinti su kitais Chicagos lietuviais.

Sekantį rytą pradėjome pirkti laikraščius, žiūrėti straipsnių. Ir štai, nusipirkome keturis: Chicago Times, Chicago Daily Tribune, Chicago Daily News ir Chicago Sun — ir visuose buvo aprašymai ir paveikslai. Išvykdami, dar pašaukėme draugus pasakyti sudie, tai jie jau turėjo 6 laikraščius su Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo aprašymais. Grįžę namo, radome ir Detroito Times aprašymą. Tai jau nėra paprasta ir lengva gauti tiek dau reklamos amerikiečių spaudoje. Ir žinoma, kad tik čia gimę lietuviai tai gali padaryti. Tai Misijos vadų pasiryžimo ir sugebėjimo nuopelnai.

Lietuvos laisvės šventė Floridoje

MIAMI, FLA. — Vasario 17 Temple namuose, buvo surengtas balius Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakčiai paminėti. Publikoje viešpatavo pakilusi patriotinė nuotaika. Visi svečiai, sustoję, sugiedojo Lietuvos himną. Vėliau, bankieto metu, buvo girdimos lietuviškos dainos.

Publikos buvo apie 200. Svečių dalyvavo net iš 14 valstybių. Daugelis jų atvykę poilsiui Nemaža dalis jų norėtų apsigyventi Floridoje.

Šiuo metu Miami mieste apie 25 lietuviai jau turi įsigiję nuosavybes. Visi labai patenkinti Floridos klimato sąlygomis. Taigi, čia, saulėtoje Floridoje, iš lėto kuriasi nauja lietuviška kolonija.

Baigdamas, noriu dar pridurti, kad sakyto Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjimo baliaus rengėjai buvo vietos gyventojai, priešakyje su Antanu Benney.

Juozas Ratkus.

NEW BRITANO LIETUVIŲ ŽINIOS

LIETUVOS ŠVENTĖ

Vasario 17 d., Lietuvių Klubo salėje, ALT skyriaus pastangomis, įvyko bendras Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjimas, į kurį suplaukė daug publikos — net iš kitų miestų. Programa vadovavo kun. Matutis. Amerikos ir Lietuvos himnus giedojo vietos parapijos choras, vadovaujant p. Degutienei. Choras padainavo ir daugiau lietuviškų dainų. Publikai patiko. Kalbėjo miesto mero pasiuntinys, nes pats meras buvo susirgęs. Be to, kalbėjo adv. Polaitis, kun. anisevičius ir adv. Cabelus.

Po rinkliavos, kurioje surinkta 170 dol., buvo perstatytas principalus kalbėtojas, Vienybės redaktorius Juozas Tysliava iš New Yorko. Svečio kalba buvo viso minėjimo aukščiausias punktas. Reikia pripažinti, kad Tysliava, kaipo kalbėtojas, šiandien konkurento Amerikos lietuviuose neturi. Jis kalbėjo apie valandą laiko, bet publika būtų jo klausiusi keletą valandų. Jo kalba, apimanti dienos temą, buvo nepaprastai įdomi, gyva ir kupina palyginimų. Publika, klausydamosi jo kalbos, čia verkdavo, čia linksmai juokavosi. Tysliavos kalba klausytojuose sužadino viltį, gyvą tikėjimą Lietuvos, kaipo nepriklausomos valstybės, ateitimi. Neveltui programos vedėjas kun. Matutis, uždarydamas programą, pastebėjo: "Jeigu mes turėtume tūkstantį tokių vyrų, kaip Tysliava, Lietuva tuojau atgautų nepriklausomybę."

DĖL SKRITULSKO MIRTIES

Gaila, kad Vienybės korespondentai mūsų mieste yra apsileidę. Neseniai čia mirė žinomas Amerikos lietuvių veiklos veteranas, buvęs SLA iždininkas ir biznierius, Jonas Skritulskas, bet apie tai Vienybei niekas nė žodeliu nepranešė. Tai nedovanotina, nors šis kaltinimas lygiai krita ir šių žodžių autoriui. Velionis buvo 85 metų amžiaus. Paliko dvi dukteris ir giminių Amerikoje ir Lietuvoje. Ilsėkis ramiai, senas veterane.

IŠVYKO Į FLORIDĄ

Vasario 17 d. du žymūs vietos biznieriai, vienybiečiai, Viktoras Abečiūnas ir Andrius Švirinas trims savaitėms išvyko į Floridą.

P.

KRUGELIO
Degtinės Krautuvė
Mes turime įvairiausios rūšies vyno, alaus ir degtinės
Prieinamos kainos
Green ir John Street
Kampas
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-9658

Dr. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIĖMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

THOMAS MATAS
Real Estate
81 Fox Street
WATERBURY, CONN.

CHAS. STRIKULIS
Maisto Krautuvė
851 Bank Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 4170

Nelaimės valandoje šaukite
STOKES
LAIDOTUVIŲ KOPLYČIĄ
Il Pasaulinio karo veteranas
694-696 N. Riverside St.
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-7411

CAPITOL
LIQUOR STORE
Šale Capitol teatro
Importuoti ir vietiniai
VYNAS, LIKERIAI, ALUS
Pristatome į namus
Freddie ir Rudy Lerz, sav.
850 Bank Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4268

Highland Market
Įvairūs maisto produktai
A. Besasparis, sav.
840 Highland Avenue
WATERBURY, CONN.

New York Kepykla
M. ir A. Krinsky, sav.
73 Kingsbury Street
WATERBURY, CONN.

Mėsinė ir Grosernė
John Massimo & Sons
318 Congress Avenue
WATERBURY, CONN.
Tel. 4-9433 ir 3-6151

Vaistinė
Bendler's Drug Store
Paruošami visoki receptai
VISOKIŲ RŪŠIŲ LIKERIAI
kampas
Bank St. ir Congress Ave.
WATERBURY, CONN.

Highland Pharmacy
Vaistinė
Pildomi receptai
AUKŠTOS RŪŠIES LIKERIAI
A. R. Shobrinskis, sav.
575 Highland Avenue
(kampas Washington Ave.)
WATERBURY, CONN.

John Deliniks ir Sūnus
Laidotuvių Direktoriai
ir Notaras
17 Congress Avenue
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-6181

BRASS CITY
Coal & Oil Co.
W. Jushkaitis, sav.
71 S. Leonard Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 4-0534

Joe's Tire Shop
Armstrong Tires
Joe Samoska, sav.
241 N. Main Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-2414

BRASSCO
BOTTLING CO., Inc.
Įvairios sodės
B. Kasparavičius, sav.
24 E. Liberty Street &
21 Bond Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 5-1217

COLONIAL
BOTTLING WORKS
Įvairūs gaivinantieji gėrimai sodė — ginger ale
Jonas Klikna, sav.
WATERBURY, CONN.

STANLEY TOLIUS
LIETUVIŠKA UŽEIGA
158 N. Main Street,
UNION CITY, CONN.
Tel.: Naugatuck 4864

Tamulio Fotostudija
Portretai, vestuvių grupės.
555 STATE STREET,
NEW HAVEN, CONNECTICUT
Tel. 8-8570

Laidotuvių Direktoriai
J. MARKEVICZ IR SUNUS
Puikiai įrengta koplyčia.
Profesonališkas patarnavimas
15 TRUMBULL STREET,
NEW HAVEN, CONNECTICUT
Tel. 5-92229

LIETUVIŲ UŽEIGA
BRONIUS DAUJOTA, sav.
ČIA SUSIRENKA VISI
NEW HAVENO LIETUVIAI
113 CHAPEL STREET,
NEW HAVEN, CONNECTICUT

LIETUVIAI BIZNIERIAI BALTIMORĖJE

CRYSTAL TAVERN
John J. Dekinis, sav.
1509 W. BALTIMORE ST.,
Baltimore, Md.
Tel. Gil. 7281

BROOKS TAVERN
504 WASHINGTON BLVD.,
Baltimore 30, Md.
Tel. Lexington 9606

WALTER CAFE
Walter Medzveckas, sav.
1124 W. PRATT STREET,
Baltimore, Md.
Tel. Calvert 2284

JONAS GRIČENA
LIETUVIŠKA UŽEIGA
661 W. PRATT STREET,
Baltimore, Md.

IDLE HOUR TAVERN
J. M. Waisengoff, sav.
Šokiai kiekvieną antradienį ir ketvirtadienį nuo 9 v. v. iki 2 val. ryto
Svečiai, atvykę iš kitų miestų, kviečiami užeiti į šią puikiausią lietuvišką užeigą
1417 W. BALTIMORE ST.,
BALTIMORE, MD.

Kanapickas Kepykla
Lietuviška ir amerikoniška duona, ir parėms
PRISTATOME Į NAMUS
Užeikite arba telefonuokite
520 HUDSON AVENUE,
ROCHESTER, N. Y.
Tel.: Stone 4317

RESTAURANAS
RAYMOND WOLUNS, sav.
216 BROAD STREET,
WINDSOR, CONNECTICUT
Biznio tel. — 833
Namų " —308

Laidotuvių Direktorius
ANTANAS VENSKUNAS
665 STANLEY STREET,
NEW BRITAIN, CONNECTICUT
Telefonas 1702

LINKSMA DETROITO
UŽEIGA
Geri gėrimai —
linksma nuotaika
W. Žemaitis, sav.
2400 Fenkel Avenue
DETROIT, MICH.

CHARLES' BAR
LIETUVIŠKA UŽEIGA
1503 Springwells
DETROIT, MICH.

NESIGAILĖSITE APLANKĘ ŠIRDINGŲ LIETUVIŲ
UŽEIGĄ
Juozas Laukonis, sav.
3410 Livernois
DETROIT, MICH.

PAUL'S RESTAURANT
PAUL VIŠNIAUSKAS
31 SPRING STREET, NEW BRITAIN, CONN
Telefonas: 8774.

ARROWHEAD RESTAURANT
Edward Jennings Zdančiukas, sav.
Įvairios rūšies gėrimai ir valgiai.
Puiki vieta, pavyzdingas patarnavimas
208-212 EAST MAIN ST., NEW BRITAIN, CONN
Telefonas: 6887.

QUALITY MARKET
Tai vieta, kur žmonės gauna sveiką, šviežią, pirmos rūšies maistą.
VIKTORAS ABECIŪNAS
356 PARK STREET,
NEW BRITAIN, CONN.
Telefona: 1481.

PO LIETUVIŠKĄJĄ PHILADELPHIJĄ

Plačiame, didžiuliame Philės mieste žmogus susivaikai tik pagal kompasą. Mat, miestas, kurio viena gatvė siekia net 40 mylių, paskirstytas pasaulio kraštais. Štai, rytinė miesto dalis, kitoje pusėje vakarinė, čia pietinė o, štai, prieš ją šiaurinė miesto dalis. Tai lyg keturi priemiesčiai. Lietuvių gyvenime toks miesto pasidalinimas turi tam tikros įtakos. Čia trijose miesto dalyse yra po vieną lietuvių klubą, po vieną katalikų parapiją. Apie parapijas ir klubus ir sukasi visuomeninis lietuvių gyvenimas. Neperžvelgsi jo viename aprašyme, nes Philadelphijos visuomeninis gyvenimas toks platus, kaip ir pats miestas.

Žengus pirmąjį žingsnį šiame didmiestyje, žmogus žvalgaisi, o žvalgytis čia yra į ką, čia dangoraižiai, didžiulės prekybos įmonės, požeminiai traukiniai, eleveitoriai, judėjimas, miesto gyvumas visoje pilnumoje, visu amerikoniškumu. Bet ne miestas iš kitur atvykusį lietuvį traukia, — jį traukia lietuviškas Philadelphijos gyvenimas.

C. S. Cheleden—bankininkas

Šio žmogaus vardas žinomas jau ne tik Philadelphijoje, kur jis taip plačiai dalyvauja visuomeniniame gyvenime, jis žinomas visoje Amerikoje. Jį SLA nariai nominuoja savo iždininku, apie jį rašo lietuviški laikraščiai, apie jį plačiai girdima ir Philadelphijos amerikiečių tarpe. Jis yra vicepreziden tas ir sekretorius Liberty Federal Savings and Loan Ass'n., o faktiškai to indėlių ir paskolų banko valdytojas. Jį, C. S. Cheledeną, nematęs, visai kitaip žmogus vaizduojiesi. Kaip kiekvieną bankininką, jį vaizduojiesi rūsčiu, sausu finansininku, bet šis žmogus kitoks. Jis rūpinasi savo vedamo banko reikalais, bet kartu jis rūpinasi ir savo tautos reikalais. Tik žengiant į banką, jo tarpduryje krinta į akis atsišaukimas aukoti rūbus vargstantiems lietuvių pabėgėliams Europoje. Ne tik prašomi rūbai, bet, C. S. Cheleden rūpesčiu, bankas pats aukotus rūbus priiminėja.

Pradėjus kalbą bankiniais reikalais, jautiesi kalbąs lyg su savo draugu, o tokiu jis — kiekvienam lietuviui. Bevaikščiojant banke, čia atėjo daug lietuvių, o visi įvairiais reikalais kreipėsi į C. S. Cheledeną. Jis neužsidaręs bet kuriame kabinete, jis vaikščioja visoje įstaigoje, susitikęs kiekvieną pasveikina, kiekvienam pataria. Lengva ir man buvo gauti informacijų apie jo tvarkomą finansinę įstaigą.

Liberty Federal Savings and Loan Ass'n.

Pirmoji šio banko operacija, arba pirmoji duota paskola sako, kad lietuviškos finansinės įstaigos vyriausiu tikslu tarnauti lietuviškam gyvenimui ir lietuviškam tautiniam judėjimui. Štai ir šio banko pirmoji paskola atiteko lietuvių vienam klubui Philadelphijoje, o tai buvo prieš 43 metus. Liberty Federal Loan and Savings Ass'n. išaugo iš lietuvių taupymo bendrovės, kuri įsisteigė 1901 m. ir šiais metais mini 45 m. sukaktį. Šios finansinės įstaigos steigiamasis susirinkimas įvyko 1901 m. balandžio 1 d. Susirinkęs būrys lietuvių susitarė ir įsteigė paskolos bendrovę. Pirmasis, pirmą dieną, sukeltas kapitalas buvo... 88 doleriai, o dabar šis bankas turi milijonus. Bet ne taip lengvą kelią ši lietuvių finansinė įstaiga ėjo.

Nuo 88 dolerių iki trijų ir pusės milijono

Susirinkęs būrelis Philadelphijos lietuvių 1901 m. sutarė steigti banką ir sudėjo tą keletą dešimčių dolerių. Du metus banko šėrininkai taupė, ir tik antraisiais metais galėjo duoti pirmą paskolą vienam Philadelphijos lietuvių klubui 3,000 dolerių paskolos. 1918 m., kai į šią lietuvių finansinę įstaigą atėjo sekretoriauti C. S. Cheleden, įstaiga turėjo 175,000 dolerių apyvartos kapitalo. Bet nuo to laiko šis lietuviškas bankas pradėjo kilti, 1929 m. pasiekęs dviejų milijonų kapitalo. Bet greitai prasidėjo ir depresija, indėlininkai pradėjo išimti savo pinigus, tokiu būdu 1941 m. turėta indėlių tik 350,000 dol.

Kaip žinoma, po depresijos Amerikoje, kaip ir visame pasaulyje išsivystė nepasitikėjimas. Todėl ir šiam Philadelphijos lietuviškam bankui būtinai reikėjo persitvarkyti taip, kad jis įsigytų daugiau pasitikėjimo. Tam buvo reikalinga konversija, arba įstoti nariu į federalinę taupymo ir paskolų sąjungą. Kad į šią sąjungą priimtų, reikėjo pusės milijono kapitalo. Šis lietuviškas bankas turėjo tik 350,000 dol. indėlių ir kiek rezervų. O įstojus sąjungon, kiekvienas 5,000 dol. indėlis valdžios garantuojamas. Kad išplėtus biznį, kad gavus daugiau indėlių, įstoti į tą sąjungą būtinai buvo reikalinga. Pastangomis C. S. Cheleden ir tuolaikinių direktorių, sąjungon lietuviškasis bankas 1942 m. kovo mėn. buvo priimtas, nors ir dar neturėjo pusės milijono dol. kapitalo. Taip nuo to laiko Liberty Federal Savings and Loan Ass'n. pradėjo kilti.

Šiuo metu šis bankas turi tris ir pusę milijono apyvartos kapitalo. Kas dar įdomu, kad šis bankas turi jau 150,000 rezervų ir nepaskirstyto pelno. Peržvelgus balansą, krinta akin taip pelningai naudojamas apyvartos kapitalas. Kiekvienas, kas domisi Amerikos ūkiniais reikalais, gerai žino, kad šiandien bankai kaip tik ir turi daugiausia rūpesčio įvestuoti turimus kapitalus, dauguma jų įvestuoja į paskolos bonus, bet bankui tai neša labai mažą pelną, bet šis Philadelphijos bankas didesnę dalį savo kapitalo sudėjęs į pirmus morgičius. Bendrai, bankas turi išdavęs apie 500 paskolų, kurių tarpe ir 39 paskolos antrojo pasaulinio karo veteranams.

Antanas Marcinkevičius

Malonu vaikščioti lietuviškoje įstaigoje. Juk tai lietuvių pastangomis sukurta ši įmonė, kuri plečiasi, veikia savo nuosavuose namuose. Tai besivaikščiojant, berenkant informacijas, sutinku ir šio banko ilgametį direktorių Antaną Marcinkevičių, kuris anksčiau buvo to banko prezidentas, kasininkas ir bendrai žymus Philadelphijos lietuvių veikėjas. Apie šį vyrą buvau girdėjęs, buvau ir ragintas jį pamatyti, o čia jį ir sutinku, bet jis ne pasikalbėjimams į banką atėjo, jis su komisija tuoj turėjo išvažiuoti įvertinti namus, kuriems morgičių žmonės ieškojo. Tačiau susitikau su juo, jo gražioje užeigoje.

Antanas Marcinkevičius biznio žmogus ir iš kalbos ir pažiūros, bet jis ir visuomeniniame Philadelphijos gyvenime vienas pirmaeilių. Į Ameriką, iš Vyžuonių parapijos, Ukmergės apskr., atvažiavo 1908 m. Baltimorėje gyveno tik šešius mėnesius, o vėliau ir dabar — Philadelphijoje. Berods, visi philadelphiečiai jį gerai pažįsta. Jis dalyvavo ir dabar veikia daugumoje vietos organizacijų, jis buvo vienas steigėjų Northside Lithuanian Alliance ir pirmu to klubo vedėju. Kaip ir kiekvienas ateivis, taip ir jis perėjo nelengvą gyvenimo kelią, buvo siuvėju, dirbo kaip ir kiekvienas nelengvai, bet vis buvo lietuvių tarpe. Jam žinoma kelių dešimčių Philadelphijos lietuvių gyvenimas. Pasikalbėjus su juo, gali parašyti ilgus straipsnius laikraščiams, o ir dabar jis visur pasirodo, visur veikia. Kas įdomiausia — jis visur ir spėja.

Visuomenė įvertina jo gabumus, tad paprastai, kuriose organizacijose jis yra, ten jis ir renkamas vadovybėn, bet negi spėsi visur. Jis ilgus metus buvo lietuviškojo Philadelphijos banko prezidentu, buvo ilgai jo kasininku, o dabar yra jo direktorium. Jis turėjo ir savo mokyklą, kurioje lietuvius išmokydavo tiek angliškai, kad jie galėtų gauti šio krašto pilietybę. Tą mokyklą jis laikė net dešimtį metų, nuo 1915 iki 1925 m. Kaip daugelis philadelphiečių atsimena, kasdien keli jo mokyklos mokiniai eidavo teisman egzaminams. Bet ar suminėsi šio žmogaus nuopelnus bendrame aprašyme? Šio žmogaus gyvenimas reikia aprašyti atskirai ir pilnoje šviesoje.

Šalia jo gyvenimo kelią eina jo žmona Konstancija, gimusi Jakštytė, jo parapijietė. Sūnus Antanas, Jr. jau ketvirti metai armijoje ir eidamas ypatingas pareigas, dar dabar tebėra Anglijoje.

Antanas Marcinkevičius 1940 m. jau buvo pasiruošęs važiuoti aplankyti savo tėvų kraštą, bet karo audra sutrukdė. O šiandien, šiandien Antanui liko tik visu kuo rūpintis gelbėti tėvynei išsivaduoti, o tuo jis rūpinasi ir tam dirba.

Mažai kalbąs, bet daug žinąs

Kiekvienas lietuvis, kur jį sutinki ir kada sutinki, pirmiausia klausia, — ar girdi, ką nors iš Lietuvos. Taip ir Antanas J. Kaniušis mane paklausė, kai radau jį besikalbant su akauntering. Tiksli biznio apyskaita reikalinga ne tik valdžiai, bet ir pačiam biznieriui svarbu žinoti, kaip reikalai eina. Tad ir Antanas J. Kaniušis rūpestingai suveda savo sąskaitas. Nors jau senai Kaniušis išsikėlė iš Newarko, bet vis kalboje prisimena tą miestą, kuriame gyveno pirmąsias Amerikoje gyvenimo dienas, kai 1909 m. iš Pašvitinio parapijos, Šaulių apskr. atvyko į Ameriką. Gyveno ten, iki ano karo metu buvo pašauktas kariuomenėn, o kai grįžo iš kariuomenės, nuvyko į Philadelphiją tik kelioms dienoms, bet matyt, Philadelphija jam patiko ir jis čia liko . . . Jis čia vedė Juliją Lazdauskaitę ir šiais metais sueina dvejos sidabrinės sukaktys — vedybinio gyvenimo ir biznio.

Bet ne šeimos ir biznio sukaktimis Antanas J. Kaniušis ir jo žmona Julija taip džiaugiasi, kaip iš kariuomenės grįžusiu sūnum Edmundu. Edmundas kariuomenėje buvo keletą metų, perėjo daug pavojų, grįžo su bronzos žvaigžde ir kitais penkiais pasižymėjimais. Perėjęs sunkų kovos kelią, gana pavargo ir dabar ilsisi, nes poilsis jam reikalingas. Antrasis sūnus Eugenijus studijuoja chemiją Temple universitete. Chemija — sudėtingas mokslas, o šis jaunas studentas rimtai ja domisi, jis net turi savo laboratoriją namuose, kurią lanko draugai studentai. Pačiame universitete jis jau turi asmeninių draugų net profesorių tarpe, taigi iš Eugenijaus galime laukti žymaus lietuvio mokslininko.

Antanas J. Kaniušis — šiaulietis. Bendrai, šauliečiai linksmo ir sąmoningo jumoro žmonės, Antanas — žymus savo linksma nuotaika ir sveiku jumoru. Jo būdas amerikietiškas, bet gilumoje jis tas kantrusis, rimtai linksmas žemaitis.

William W. Paschall-Poška

Kalbant apie Philadelphiją, reikėtų rašyti atskirai apie šiaurės, pietų ir vakarų lietuvius ir jų gyvenimą, bet pradėdamas savo kelionę Philadelphijoje, pirmiausia žvalgiausi tų lietuvių, kuriuos jau žinojau anksčiau iš spaudos ir kuriuos ne tik Philadelphijos, bet ir kitų miestų lietuviai pažįsta. O vienas iš tokių žinomųjų lietuvių William M. Paschall-Poška. Jį radau didžiulėje jo urmo mėsos prekyboje, tik ką grįžusi iš Chicagos. Ruošiausi jį pamatyti anksčiau, bet, štai vietos angliškuose laikraščiuose radau žinią, kad Mr. W. M. Paschall lėktuvu išskridęs Chicagon. O iš jo sekretoriaus sužinojau, kada jis grįžta, tad ir pataikiau jį sutikti tuo pačiu laiku, kai jis, išlipęs iš lėktuvo atskubėjo į savo biznį. Nors jo laukė krūva laiškų ir daug svarbių reikalų, bet lietuvių reikalai jam pirmoje eilėje, tad jis, atmetęs visus reikalus, pasikalbėjo su lietuviško laikraščio redaktorium.

— Mums reikalinga daugiau vienybės, — pradėjo pasikalbėjimą Wm. M. Paschall-Poška. — Aš visą gyvenimą dirbu lietuvių tautos gerovei, o juo labiau dabar pasiryžęs lietuviškai veiklai, kai mūsų eėvynė, kai mūsų broliai ir seserys užjūryje tokiame pavojuje. Mums reikia visiems susijungti, mums reikia susivienyti, visoms srovėms susirikiuoti bendrai kovai už Lietuvos laisvę. Taip kalbėjo Wm. M. Paschall-Poška Am. Lietuvių Misijos valdybos narys, veik visų lietuviškų organizacijų Philadelphijoje narys ir stovis tų organizacijų priešakyje, o tai reikšminga, nes šis vyras ką sako, tai ir daro. Jis žymus ne tik lietuvių visuomenėje, jis plačiai žinomas Philadelphijos gyventojams. Plačiai dalyvaudamas Philadelphijos politiniame gyvenime, jis buvo kandidatu į to miesto merus. Pereitą vasarą jis siekė Philadelphijos magistrato vietos. Jis veikia, visur save vadindamas lietuviu, todėl lietuviai jį gausiai ir remia.

Sunku čia būtų ir surašyti visas organizacijas, kurioms jis priklauso, bet reikia paminėti, kad Vincas yra Knights of Columbus ketvirtam laipsny, priklauso Moose ordinui, Philadelphijos Elks klubui ir visoms geros valios lietuvių organizacijoms.

(Nukelta į 6 pusl.)

WILLIAM PASCHALL
718 Callowhill Street,
PHILADELPHIA 23, PA
Vienas iš didžiausių mėsos sandėlių Philadelphijoje.
Mes pristatome mėsą ligoninėms, restoranams ir kitoms vietoms
Telefonai:
Main 7626 Lom. 0677
" 7458 " 2293

WOODLAND CAFE
B. J. TRIBULAS, sav.
63rd St. at Woodland Avenue,
PHILADELPHIA. PA.
Telefonas: Saratoga 9656
West 4117

ANTHONY MARTIN
RESTORANAS IR BARAS
3759 N. 7-th Street,
PHILADELPHIA, PA.

EDWARD MILAKNIS
PHILA. GASKET MGF. CO.
F and Atlantic Streets,
Gaskets, Washers,
Metal Stampings.
PHILADELPHIA, PA.
Telefonai:
Bell, REGent 0228
Keystone, EAST 9009

ANTHONY WASKES
RESTORANAS
Įvairios rūšies valgiai ir gėrimai
3904 FRANKFORD AVE.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel.: DEL. 5220

Lietuvių Naujienos
Mėnesinis žurnalas $1.00 met.
332 North 6-th Street,
Philadelphia, Pa.

JOHN LUKAS
GERIAUSI VALGIAI IR GĖRIMAI
543 N. 12th Street,
PHILADELPHIA. PA.

JUOZAS KAVALIAUSKAS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Licensed Penna and New Jersey
1601-03 SO. 2-nd STREET, PHILADELPHIA, PA.
Tel.: DEW 5136

CHARLES J. ROMAN
(RAMANAUSKAS)
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
1113 MT. VERNON ST., PHILADELPHIA, PA
Telefonas Poplar 4110
Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graž. koplyčia erdvi salė su baru, pakeleivingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai.
Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę jums suteikti geriausią patarnavimą.

MARGUTIS
Skaitykite Margutį, komp. A. Vanagaičio leidžiamą muzikos ir juokų žurnalą.
Eina du kartu į mėnesį.
KAINA METAMS $2.00.
Prisiųskite 10 centų pašto ženklais, gausite vieną numerį pamatymui.
MARGUTIS
6755 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

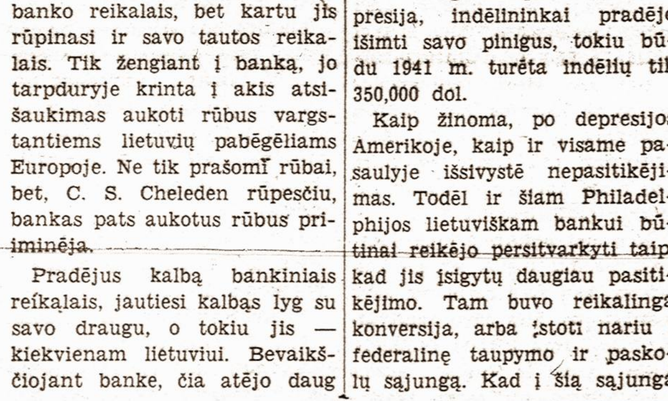

UNDER U. S. GOVERNMENT SUPERVISION
TURTAS $15,000,000.00 — ATSARGOS FONDAS $1,200,000.00
GALITE TAUPYTI PER PAŠTĄ
JUSTIN MACKIEWICH, Pres. and Mgr.
4193 ARCHER AVE. CHICAGO, ILL.
Office hours daily: 9 A. M. to 4 P. M. — Wednesdays: 9. A. M. to 12 P. M. — Thursdays: 9 A. M. to 8 P. M.
Telefonas VIRginia 1141

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR INVESTMENT — INSURED UP TO $5000.

OPEN ANOTHER INSURED SAVINGS ACCOUNT WITH
Liberty Federal Savings and Loan Association
204 N. BROAD STREET
(At Race Street Subway Entrance)
Philadelphia 2, Pa.
Rit. 7726

OFFICERS
STANLEY WASIKONIS
President
C. S. CHELEDEN
Vice-President, Secretary
JOHN W. BECHER
Asst. Secretary
R. UZUMECKI
Treasurer
JOHN F. CORCORN, Esq.
ARTHUR S. LORCH, Esq
Counsel

DIRECTORS
EDEN ADAMS
JOHN W. BECHER
J. BERTON CARNETT, Jr.
C. S. CHELEDEN
ADAM GRUSH
JOSEPH KAVALIAUSKAS
A. MARCINKEVICZ
*ANTHONY E. MARTIN, Jr.
JOHN J. J. MATULIS
JOHN E. SINDONI
JOHN ŠUTKAITIS
PETER J. TAMULIS
GUS TUNAITIS
RAYMOND UZUMECKI
STANLEY WASIKONIS
*U. S. Armed Forces

Statement of Condition as of December 31, 1945

ASSETS

First Mortgage Loans	$2,851,351.55
Real Estate Sold on Contract	1,761,09
Federal Home Loan Bank Stock	50,000.00
U. S. Government Bonds	45,000.00
Cash on Hand and in Banks	182,057.56
Fixtures and Leasehold (Less Depr.)	6,346.18
Other Assets	5,299.04
	$3,546,815.42

LIABILITIES

Members' Share Accounts	$2,779,785.80
Advances Federal Home Loan Bank	600,000.00
Loans in Process	5,950.00
Other Liabilities	6,866.56
Specific Reserves	4,148.42
General Reserves	105,000.00
Undivided Profits	45,064.64
	$3,546,815.42

Auditor, JOHN W. HACKMASTER, C. P. A.

Organized April 29, 1901 — Member Federal Loan Bank System
Federal Charter No. 1712 - February 13, 1942 — Federal Savings and Loan Insurance Corp.
Accounts Insured - May 6, 1942
Certificate of Insurance No. 2491 — Chartered and supervised by the United States Government

CURRENT DIVIDENT RATE 2½% PER ANNUM

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

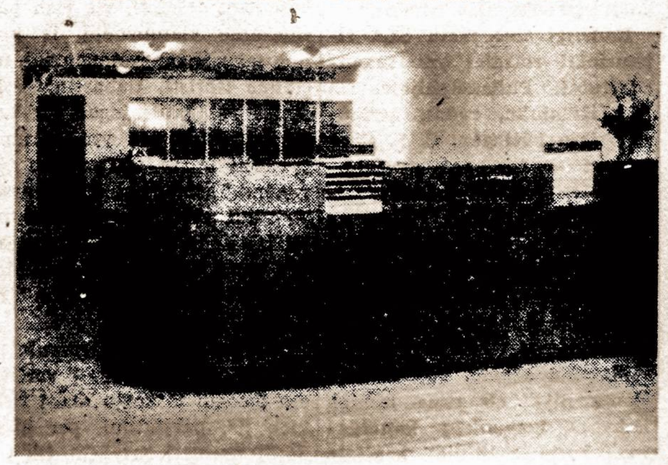

(Pirmoji Lietuvių Paskolos Bendrovė Philadelphijoje)
Įsteigta 1901 m.
CHARLES S. CHELEDEN, vedėjas
Jūsų santaupos garantuotos federaline apdrauda
204 North Broad Street, Philadelphia 2, Pa.
Telefonas RIT 7726

VIENYBĖ
The Oldest Lithuanian Newspaper
Established 1886 by J. J. Paukštis

PUBLISHED EVERY FRIDAY
412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
Tel. EVergreen 4-0862

JUOZAS TYSLIAVA
Editor and Publisher

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879

PRENUMERATA METAMS
Jungtinėse Valstybėse $3.00
Kituose kraštuose $3.50

Advetising rates on application

SLA rinkimai

Šiuose SLA viršininkų rinkimuose, kurie prasideda kovo 1 d., yra šis tas naujo plačiajai visuomenei pranešti.

Pirmiausia, yra nauja ir būdinga tai, kad SLA organo, Tėvynės, redaktorius SAVO PASTABOSE "garsina" komunistų kandidatus...

Berods, ne pirmas kartas dabartinis Tėvynės redaktorius vaidina tokį "bešališką." Aną metą jis bandė nubaltinti raudoną Mažukną, figuravusi ir komunistų kandidatų sąraše. Dabar jis, tarytum apsimetęs nežinėliu, skelbia ne tik Mažukną, bet ir kitus komunistų kandidatus SLA viršininkų rinkimuose.

Mes nieko nesakytume, jeigu VISŲ kandidatų vardai būtų skelbiami oficialiame rutinos pranešime, kaip tai nurodoma SLA konstitucijoje. Bet kai komunistų kandidatai "bus tinami" asmeninėje Tėvynės redaktoriaus skiltyje, tai jau šis tas naujo...

Kita "naujiena" tai — kad iki šiol buvęs SLA iždo globėjas Stasys Mockus atsisakė kandidatuoti.

Ilgai buvęs kokiose nors pareigose viršininkas, paprastai, bando pasirinkti įpėdinį. Mes nežinome, ar Stasys Mockus, atsisakydamas kandidatuoti, yra palikęs tokios rūšies "testamentą," bet savaime supranta ma, kad SLA norėtų vietoj vieno pasitraukusio viršininko išsirinkti kitą, tokį pat sąžiningą pareigūną.

Kas galėtų šias pareigas perimti? Mums atrodo, kad joms geriausiai tiktų jaunosios kartos žmogus.

Toks jaunosios kartos kandidatas šiuose SLA rinkimuose, kaip kartas, figuruoja Juozas Maceina iš Pittston, Pa. Aišku, kad Juozo Maceinos išrinkimas SLA iždo globėju būtų stambus laimėjimas organizacijai.

Tiek "naujo" šiuose SLA rinkimuose. Kiek tai liečia kitus SLA kandidatus, tai mes manome, kad vieną kitą iš jų taip pat būtų galima pakeisti. Bet tai jau kitas klausimas, į kurį galės atsakyti tik patys SLA nariai, dalyvaudami savo viršininkų rinkimuose.

Savaime suprantama, kad SLA nariai laiko nepakeičiamu W. F. Laukaičio, kuris prezidento pareigose yra buvęs vos vieną terminą. Nominacijos parodė, kad tokio nusistatymo laikosi dauguma rinkimuose dalyvaujančių SLA narių.

Kadangi šiuo metu SLA finansiniai reikalai yra sukoncentruoti Philadelphijoje, tai SLA iždininku, rodos, geriausiai tiktų būti adv. C. S. Cheledinui — ten pat gyvenančiam, ten pat vieno banko reikalus tvarkančiam. Bet ar Chelerenas, tvarkydamas trijų milijonų dolerių banko reikalus, norėtų ant savo pečių užsikrauti dar vieną naštą, tai — klausimas.

Šiaipjau atrodo, kad ši SLA "kampanija" eis gana ramiai, išskyrus komunistų kandidatus, kurie politinio kapitalo bandys pasidaryti, neigdami konversijos reikalą. Kai dėl pačios konversijos prieš kurią yra nusistatę Tėvynės redaktoriaus "garsinami" kandidatai, tai tiek galima pasakyti.

Konversija yra neišvengiama, kaip buvo neišvengiamos kitos laiko ir sąlygų padiktuotos SLA reformos.

AFFIDAVITŲ MEŠKERIOJIMAS

Apie tremtinių prašymus padėti jiems persikelti į Jungtines Amerikos Valstybes

Kas gi nežino pasakos apie vilką, kuris prašėsi pas ūkininką į roges, kad tas pavežėtų tik vieną jo koją. Kai įsiprašė su viena koja, tai paskui įsiprašė ir su visomis keturiomis, o po to, regis, net ir patį ūkininką papiovė...

Kai kam panašiai gali atrodyti ir mūsų tremtinių santykiai su Amerikoje gyvenančiais giminėmis, pažįstamais ar kitais geradėjais... Pirma paprašo tik laiškelio, paskui siuntinėlio, toliau — pinigėlių, o pagaliau stačiai drožia: atsiųsk affidavitą ir pinigų kelionei, noriu pas jus nuplaukti! O kas bus paskui, kai nuplauks, tai dar apie tai ir nekalbama.... Atvažiuos ir "užsisės ant sprando..." — visai pamatuotai gali susirūpinti ne vienas giminaitis.

KODĖL MES DRĮSTAME TO PRAŠYTI?

Todėl, kad Vakarų Europoje mums nematyti jokio galimumo įsikurti. Todėl kad čia svetimšaliui nenorima duoti net ir tokio uždarbio, iš kurio būtų galima bent šiek tiek žmogiškai pragyventi. Todėl, kad čia svetimšaliui, jei ir galima gauti uždarbio, tai, neskaitant mažų išimčių, už tą uždarbį sunku net ir šuniškai pragyventi. Ir, visų svarbiausia, todėl, kad mes čia nesame apdrausti nuo pasikėsinimo į mūsų laisvę.

Jei mes čia ligi šiol šiaip taip laikomės, kai kuriais atvejais gal dar net ir neblogai laikomės, tai tik dėka UNRRA ir BALFO pagalbos, ir taip pat dar dėka to, kad pasaulio galiūnai neturėjo laiko mūsų likimo išspręsti. Bet juk gi netoli tas laikas, kada UNRRRA savo darbą baigs, kada BALF taip pat turės dairytis naujų lėšų šaltinių ir nežinia, ar ir kiek jų ras. Ateis taip pat ir ta valanda, kada pasaulio galiūnai pradės ne juokais spręsti mūsų likimą. Kur mus nublokš tas sprendimas — ar į kokias džiungles, ar į Sibirą? Vis vien, maža kas galės čia likti, o jei ir galės, tai daugumoje atsitikimų tik išnaudojamo pusvergio padėtyje.

Į visą dabartinį šelpimą galutinoje išvadoje mes žiūrime, kad ir su dėkingumu, bet be džiaugsmo... Kodėl? O todėl, kad gaila Jūsų, užjūrio tautiečiai, lėšų, pastangų ir gerų širdžių... Juk mes "suėdam" tai, ką mums aukojate, ir viskas. Tikrai "suėdam," nes ką gi mes daugiau galime daryti! Vieni rimtai, kiti saldžiai, treti graudžiai padėkojam, ar bent savo tarpe pagarbiname užjūrio tautiečių gerą širdį ir "suėdam"... Tuo "suėdimu" aš čia vadinu ne tik gauto maisto, bet drabužių, pinigo ir viso kito suvartojimą. Nes tas suvartojimas yra tikras "suėdimas" be naudos ateičiai... Jeigu artimu laiku neatsidarys kelias tėvynėn, tai kiek mes dabar be būtumėm sušelpti, vis vien pasiliekame klampynėje, iš kurios savo jėgomis daugumas ne galime išbristi. Dabartinis šelpimas yra prasmingas tik tuo atveju, jeigu tai yra parama praleisti laikui iki grįžimo tėvynėn. Tačiau, jei mūsų artimesnieji ateityje turi būti ne grįžimas namo, o įsikūrimas kur nors ilgesniam laikui, tai tada dabartinis šelpimas yra grynas nuostolis.

Jūs, biznio šalies gyventojai, lengvai suprasite, kad verčiau yra žmogui iš karto duoti tiek, kiek jis, pavyzdžiui, per ateinantį pusmetį suvalgys, tik tegul jis atsistoja ant savo kojų, tegul jis pradeda užsidirbti, negu jį dar pusmetį ar ilgiau maitinti ir paskui arba palikti baloj, arba duoti jam tą pačią pagalbą kurią gal ir dabar jam galima duoti.

Štai kodėl mes drįstame kreiptis į užjūrio tautiečius prašydami pagelbėti mums nusikraustyti kur nors į tokią vietą, kur galėtume dirbti, pragyventi bent kiek žmogiškai be pašalpų, be UNRRos. be BALF ir kur gal po kiek laiko galėtumės net atsilyginti už tai, ką esame gavę.

Toks kraštas, kur, mums atrodo, tatai būtų įmanoma, yra Jūsų gyvenamasis kraštas. Todėl mes ir drįstame prašyti affidavitų bei kitų dalykų, kurių reikia, kad galėtumėm ten patekti.

KĄ MES TEN VEIKTUMĖM?

Šitas klausimas buvo jau nagrinėtas Vienybėje V. Tysliavienės straipsnyje, š. m. 2 numeryje. Norėčiau prie to pridėti tik tiek, kad vargiai ar kas nors iš mūsų galvojame apie sudarymą konkurencijos seniems amerikiečiams veikėjams, redaktoriams, visuomeninkams ir tt. Mes, jeigu ir turime tokiose srityse kai kurie ir nemažo patyrimo, tai tas mūsų patyrimas dar ne Amerikai, kurios mes kaip ir nepažįstame. Mes galvojame tik apie paprastą darbą, vis vien, ar tai būtų darbas fabrike, ar kokioje dirbtuvėje, ar kiemo šlavimes, ar kambarių tvarkymas... Tokių, kurie šitokių darbų baidytųsi, labai maža mūsų tarpe atsiras. Tikime, kad Amerikoje už darbą pragyventi galima... Daugelis iš mūsų jau dabar mokomės įvairių amatų, kuriuos irgi gal būtų galima kada nors pritaikyti.

Iš antros pusės norėtusi pabrėžti, kad retas kas iš mūsų norėtų patekti į Ameriką amžinai. Daugumas, jei ir patektų, tai prie pirmos progos grįžti į laisvą Lietuvą, greičiausiai grįžtų, net jeigu ir gana neblogai jam sektųsi Amerikoje... Netikite? Įrodyti to dabar negalim, bet taip mūsų daugumas galvoja. Taigi, kaip į savo buvimą čia, taip ir į buvimą Amerikoje daugumas iš mūsų žiūrėtų, kaip į laikinį buvimą, ligi bus galima grįžti. Skirtumas tik tas, kad tikimės, jog ten, pradžioje pasinaudoję ištiesta ranka, pasinaudoję tautiečių patarimais ir nurodymais, galėtumėm susikurti sau tokį pragyvenimo pagrindą tam laukimo laikui, kuris leistų mums nebeapsunkinti kitų ir kuris leistų mums išsilaikyti saugiau net ir ilgesį laiką, jei to reikėtų.

Na, o jeigu kuriems iš mūsų pavyktų greičiau perprasti vietos aplinkybes ir veikliau prisidėti prie viešojo Amerikos lietuvių gyvenimo, tai gal tas irgi nepakenktų bendram reikalui...

TODĖL NENUSTEBKITE

Jeigu toliau vis daugiau sulauksite prašymų nebe siuntinėlių, nebe laikinos pašalpos, bet didžiulės ir gana atsakingos paramos — paramos persikelti per vandenyną. Žinome, kad ne visi prašymai galės būti patenkinti. Ne visi galės pasinaudoti net ir gautais affidavitais, kadangi įvažiavimo leidimai apriboti. Čia jau laimės dalykas, kam pasiseks. Mes, siųsdami tokius prašymus, esame, lyg meškeriotojai, metantieji meškerę į upę. Mes nesipiktinsime, jeigu ir ne į visus mūsų prašymus bus palankiai atsiliepta. Juk ir meškeriotojas negali pykti ant upės, jeigu jam žuvis neužkimba... Mes tik norime pasakyti, kad, kiek parsitrauksite pas save Lietuvos žmonių, tiek pajėgų išgelbėsite tautos ateičiai. To mūsų "meškeriojimo" nesulaiko mus pasiekiantieji įspėjimai, sakantieji, kad Amerikoje nebėra "aukso kalnų". Ne jų mes ir tikimės. Mes tik tikimės, kad kartą ten patekę, nebežūtumėm, kas ir yra visų svarbiausia.

I. T. Benamis.

ANAPUS GELEŽINĖS UŽDANGOS

Churchillo išsireiškimas, kad už viso to, kur Rusijos koja atsistojo Europoje, nusileido geležinė uždanga, vis dažniau ir visur naudojamas.

Tai tikra tiesa, kurią bolševikai Maskvoje pastaruoju metu mėgino pataisyti. Jie Maskvoje laiko užsienių korespondentus, kurių pranešimas uždėta griežčiausia cenzūra. Vienu metu buvo leista "laisvai" pranešti žinias užsieniui iš "raudonojo rojaus." Bet užsienio ko respondentai nesuspėjo antrą kart plunksnos pasimirkyti, cenzūra ir vėl buvo įvesta.

Keliems žurnalistams buvo leista pervažiuoti Vengriją, Bulgariją, Lenkiją... Keliems buvo parodytos kai kurios vietos rusų okupuotoj Vokietijos zonoj. Pagal griežtą ir iš anksto nustatytą planą, taip sakant "visiškai laisvai"...

Į Lietuvą ir kitas Baltijos valstybes ligi šiol nebuvo įleistas nė vienas užsienio korespondentas, kurių daugelis prabėjusiais metais važinėjo po Europą ir vienas kitas galėjo patekti į Rusiją.

Todėl posakis, kad nusileido geležinė uždanga po to, kai Lietuvą raudonieji "išvadavo," yra visiškai teisingas.

"Demokratiškiausia pasaulio santvarka" — komunizmas mūsų tėvų krašte aklinai atskyrė nuo pasaulio. Laisvai mąstančiam žmogui uždrausta matyti ir vertinti, koks ten yra gyvenimas, koks "rojus" ten kuriamas. Teisė pranešti ir informuoti palikta tik vieniems bolševikų propagandistams.

Pagal jų pranešimus, žinoma, viskas "labai gerai". Stachanovietiškais tempais vykdomas visoks "atstatymas." Pavergti žmonės "džiaugiasi," jaučiasi "išvaduoti," "laimingi" ir "dėkingi" bolševikams. Tikra "demokratija!"

Vis dėlto ir ta raudonoji geležinė uždanga turi plyšių. Okupantams nepavyko ir nepavyks užsklesti Lietuvos nuo viso pasaulio, kad jis negalėtų nieko žinoti apie kruvinosios Stalino diktatūros biauriausius darbus.

Vėliau Rusijos šnipai ir enkavedistų įgaliotiniai Amerikoje per lietuvių kalbą leidžiamą spaudą mėgina ir mėgins aiškinti apie mūsų "provokacijas" ir "prasimanymus."

Veltui jie mėgina ir mėgins išaiškinti, kaip vis dėlto ir per geležinę uždangą galima pasiekti Lietuvą ar kitaip gauti iš jos tiesioginių žinių. O galima, — ir mes jų gauname, nors ir kaip iš įsiutimo raitytųsi NKVD sekliai ir kitoki Rusijos tarnai per Laisvės puslapius.

Lietuviams dėl tokių gaunamų žinių iš Lietuvos graudu ir liūdna. O komunistams rusų agentams pasiutiškai pikta. Rodos, taip jau kietai geležinė uždanga užleista, — ir vis dar kažkas ir kažkaip pro ją prasprunka. Jei ir toliau taip bus, tai Rusijos tarnai bijo, jog Stalinas vieną dieną jų nepaklaustų: — už ką jums moku šunssnukiai, kad nesugebate tvarkos įvesti?.

Jei mūsų skelbiamos tikros žinios iš Lietuvos būtų melagingos, klaidingos, mūsų pačių išsigalvotos, tai komunistai tik juoktųsi į kumštį ir visai nesijaudintų.

Bet dabar jie niršta ir jaudinasi. Jie žūt būt nori sugauti tų žinių šaltinius ir kanalus. Jie daro spėliojimus, iškelia aikštėn tyrinėjimus, pamini keletą jiems matyt, labai nepatinkamų žmonių. Net tokius žmones, kurie jau seniai tikrai jokių ryšių su Lietuva neturi. Tuo maskoliai nori sudaryti įspūdį, jog tokių žmonių "skelbiamos" žinios tikrai negali būti kitokios, kaip pramanytos.

Enkavedistai negali įsivaizduoti, kad pasauly dar gali būti ir daugiau lietuvių, kurie nežiūrint užleistos geležinės uždangos vistiek randa būdų ir priemonių matyti ir aprašyti tikrą padėtį Lietuvoje.

Tegu jie laužo sau galvą, pirštus kramto iš įtūžimo, tegu spėlioja, tegu aiškina apie mūsų "melagystes." Mes gi skelbiame toliau ir drąsiai tvirtiname, kad mūsų paduodamos žinios iš Lietuvos yra tikros, teisingos. Jos teikiamos labai atsargiai, toli gražu ne visos. Jos būna kartais po du ar tris sykius patikrinamos.

Nes mes neturime jokio intereso skelbti melus ar pletkus. Viena, kad mes gerbiame savo skaitytojus. Mes savo skaitytojų nelaikome tokiais mulkiais, kaip Laisvė ir Vilnis, kurios nerausdamos gali savo skaitytojams pasakoti paskutines nesamones. Mes žinome, kad Vienybės skaitytojui nesąmonių negalima skelbti. Mūsų skaitytojai yra kritiški, laisvai mąstantieji žmonės, ir juos maityti žioplomis istorijomis nebūtų galima. Tiesa, mes skelbiame visokių istorijų (ir ateity dar daugiau skelbsime) iš dabartinės, kaip ir iš buvusios Lietuvos gyvenimo. Bet skelbiame tokias, kurios yra parašytos pačių liudininkų, rimtų ir sąžiningų lietuvių, patikimų asmenų. Kur kyla abejonės, stengiamės patikrinti.

Antra, mes neturime intereso skelbti melus ar tuščius pletkus iš dabartinės Lietuvos, nes tai būtų blogas patarnavimas Lietuvos vadavimo reikalui. Mes lietuviai mūsų tėvynės priešus ir okupantus privalome teisingai pažinti, tokius, kokie jie iš tikrųjų yra. Negalima savo priešo nedavertinti ar jį pervertinti. Kad kova būtų sėkminga, reikia priešą teisingai pažinti. Jei apie sovietų Lietuvos viešpačius ir jų darbus skelbtume tik melus ar prasimanymus, mes juk klaidintume visus laisvojo pasaulio lietuvius. Mes mokytume mūsų tėvynės priešą klaidingai pažinti. O klaidingai pažindami priešą, lietuviai tikriausiai pasirinktų ir klaidingas priemones kovoti prieš jo okupaciją.

Vienybės tikslas, kaip lygiai spėjame ir kitų lietuviškos informacijos centrų tikslas yra lietuvių visuomenę ko teisingiausiai informuoti apie Lietuvos padėtį ir apie bolševizmą. Nes tai juk yra mūsų pačių gyvas interesas.

Mums būtų labai lengva surasti žmonių, turinčių gerą fantaziją, kurie galėtų net visokių pasakų parašyti apie Lietuvą, visokių istorijų prikombinuoti apie bolševizmą. Gal tos istorijos ir fantazijos būtų dar įdomesnės pasiskaityti.

Bet mes to nedarome ir nedarysime. Mums svarbu, kad lietuviai teisingai pažintų padėtį ir mūsų tolimosios tėvų že mės reikalus. Tik tada mes teisingai galėsime surasti priemones ir kelius, vedančius į Lietuvos išvadavimą.

Lietuva bus vėl laisva ne per melą, prasimanymus ir nesąmones. Lietuva bus laisva tik per tiesą, teisybę, teisingas žinias ir informacijas, —nors ir kaip šiandien jos mums būtų skaudžio. Pergalė tik tiesos pusėje!

Štai mūsų kelias: kaip, kodėl ir kokias teikiame žinias iš okupuotos Lietuvos?

Vienybė drėskė ir nuolat drėks geležinę uždangą, kurią okupantai užleido ant Lietuvos, norėdami atskirti ją nuo pasaulio ir tylomis virškinti vergijos ir kraujo klanuose.

Vienybė teikė ir teiks tik teisingas žinias iš Lietuvos ir apie Lietuvą, — nors Rusijos tarnai Amerikoje ir plėšytusi iš pasiutimo.

V.

Laiškai

Gerbiamas Redaktoriau:

Patyręs iš Amerikos lietuvių spaudos, kad Tamsta esate vienas iš A. L. M. vadovaujančių asmenų, noriu ir aš parašyti Tamstai pora žodžių lietuviams pabėgėliams Europoje rūpimais bendrais reikalais. Kaip senesnės kartos žmogui (baigiu jau šeštą dešimtį), dalyvavusiam Lietuvos atkūrimo darbe prieš ir po pirmojo pasaulinio karo, man nekyla abejonių dėl kelio kuriuo lietuvių tauta turi dabar siekti savo didįjį tikslą. Tas kelias — visų lietuvių vienybė, visų sveikų pajėgų koncentracija. Tos pajėgos tuo tarpu tik Amerikoje pilnai gali pasireikšti, tai čia ir turėtų vykti jų koncetracija. O tai koncentracijai yra būtina bendra vieninga visų laisvės siekiančių lietuvių organizacija. Atrodo, kad tas reikalas yra ir buvo gyvai atjaučiamas pačių Amerikos lietuvių (Ir Tamstos laikraštis vadinasi gi Vienybė). Tačiau ligi šiol neteko patirti, kad tautininkų srovės būtų jau susitarusios dėl bendro darbo veiklos su A. L. T. Dėl to čia aš ir noriu pateikti keleta minčių, kurios gal padės norimą susitarimą pasiekti. Būtent:

1. Lietuvos atvadavimas yra visos tautos reikalas. Čia galima varžytis savo ryžtumu, savo pasišventimu, bet ne monopolizuoti pat tikslą, arba priemones jam siekti. Darbo tiek daug, kad jo visiems turi užtekti.

2. Kiekvienas teisėtas ir padorus žygis, Lietuvos atvadavimui padarytas, yra sveikintinas, nežiūrint kurios organizacijos jis buvo atliktas.

3. Nurodyta pp. 1 ir 2 plotme reiktų surasti bendrą Amerikos lietuvių organizaciją. Jos sudarymas turėtų atsižvelgti į esamą padėtį ir į tai, kad papras tas tautiškų srovių prisidėjimas prie ALT jos funkcionavimą maža sustiprintų.

4. Tautininkų srovės galėtų įeiti į ALT, bet iš šios išplestos Tarybos tarpo turėtų būti išskirtas Vyriausias Amerikos Lietuvių Komitetas. Tuomet Tarybai tektų seimo funkcijos, o Komitetui — vykdomosios valdžios.. Komitetas galėtų veikti visų laisvės siekiančių lietuvių vardu ir sudaryti tą lietuvių tautos atstovybę, kuri galėtų pakeisti mūsų diplomatines atstovybes, jeigu jos ateityje būtų uždarytos.

Tais sumetimais, atrodo, galima būtų atrasti susitarimą. Nesinori tikėtis, kad tokiu svarbiu reikalu nebūtų galima rasti bendros kalbos. Tačiau iš patyrimo Stockholme, kur iš 40 lietuvių yra susidarę 10 partijų, galiu pasidaryti ir pesimistinių išvadų. Mes lietuviai nepaprasti individualistai ir dažnai svetimos nuomonės nenorime suprasti.

Stockholm.

Pr. Dailidė

Gerb. Redaktoriau:

Vienybę gauname ir su malonumu skaitome, nes esame labai ištroškę spausdinto žodžio. Antra vertus Vienybė labai panaši į mūsų lietuviškus laikraščius, buvusius laisvoje Lietuvoje. Joje mažiau to "amerikonizmo," kuris mums, kol kas, dar neįprastas.

Su pagarba

J. Gl.

Šveicarija.

Gerbiamas Redaktoriau

Siųsdama prenumeratos mokestį noriu palinkėti Jums geriausio pasisekimo. Lai gyvuoja geriausias mūsų lietuviškas laikraštis, Vienybė.

Labai liudnos žinios pasiekia mus apie mūsų brangią tėvynę Lietuvą. Raudonasis bolševikas ir toliau mindžioja mūsų tėvų žemę. Aš buvau Lietuvoj 1940 metais ir mačiau tą brangią ir gražią laisvąją Lietuvą. Man labai gaila jos, nes aš niekados negalėsiu užmiršti to baisaus vaizdo, kaip raudonieji bolševikai užklupo kraštą.

Su pagarba,

Albina Chebatorienė

Philadelphia, Pa.

Gerbiamas Redaktoriau:

Šiame laiške siunčiu Jums 6 dolerius. Tris prenumeratai, o kitus tris Vienybės Namų Fondui.

Čia, mūsų mieste, nedaug lietuvių — apie 20, ir iš tų — trejetas raudoni. Kiti — juodi, tai, žinoma, jiems Vienybė taip pat "nekošer." Taigi, ir norėdamas, čia negaliu platinti Vienybės. Pagaliau, mane jau ir senatvė slėgia, aš jau baigiu aštuntą kryželį ir nežinau, ar jį pabaigsiu.... Esu gana sunkių darbų nukamuotas ir medžiaginis pragyvenimas gana liesas. Bet kol dar mano akys žibės, tai nei juodiesiems, nei raudoniesiems nepasiduosiu.

Sveikinu Vienybę, sulaukusią 60 metų jubiliejaus.

Su pagarba,

A. Vilktrakis

Shelton, Conn.

Gerbiamieji:

Netrukus jau bus metai laiko, kai nemačiau gero laikraščio. Tikėkite man — jau pasiilgau Vienybės. Taigi, čia rasite 3 dolerius, ir prašau vėl siuntinėti man laikraštį.

Su pagarba,

V. Praninskas

Baltimore, Md.

LIETUVIŲ BUKLĖ VOKIETIJOJE

BALF pirm. dr. Končius praneša, kad mergaitės šokančios basos, nes neturinčios batelių, kad 10 vaikučių turi tik veną paišelį...

Bendrojo Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo pirmininkas dr. J. B. Končius šiomis dienomis centrui atsiuntė keletą pranešimų, kuriuose tarp kitko rašo:

"Pasimačiau su lietuviais daugelyje vietų ir patyriau jų gyvenimo ten esančias sąlygas, buvau jų bendroj valgykloj — tai yra liūdnas vaizdas — visi sustoję į eiles su savo lėkštėmis, gauna sriubos ir kitokio maisto, kad apsigintų nuo bado. Atrodo suvargę, nuliūdę. Kai kur lietuviai gyvena privačiai, tik į bažnyčią ir į valgyklą sueina drauge.

Drabužių pirmoji siunta jau pasiekė juos ir daugelis apsirengę iš Amerikos gautomis drapanomis. Už tai yra labai dėkingi ir patenkinti, kad gali šilčiau apsirengti žiemos metu. Vaikučiai avalynės visai nebeturi ir todėl daugelis jų negali lankyti mokyklų: vyrams avalynės irgi didelis trūkumas. Su Liet. Raudonojo Kryžiaus vadovybe kalbėjaus ir patyriau, kad skubiai reikia vaikučiams batų, apie 8,000 porų.

Studentų būklė labai sunki. Keli šimtai jų priimti į universitetus. Jiems pagalba būtinai reikalinga.

Aplankiau lietuvių meno ansamblius. Mačiau artistinių šokių ir gėrėjausi jų dainomis. **Mergaitės šoka basos, nes neturi batelių, o su mediniais padais negali šokti.** Nufilmavau jų šokius ir grupę spalvota filma.

Pradinės mokyklos ir gimnazijos veikia. Kadangi patalpų neturi, tai klasės išblaškytos po privačius namus. Paišelių neturi, nei plunksnakočių, mačiau **kad 10 vaikučių turi tik 1 paišelį.** Kai vienas greit užsirašo, tuoj paduoda kitam ir t. t. Net ir rankvedžių neturi, tai turi iš mokytojo užrašų ant lentos sau užsirašinėti. Reikia pasiųsti paišelių, plunksnų, popierio. Mokyklų rankvedžių spausdinimo reikalą dabar smarkiai organizuoju. UNRRA pritaria ir pagelbsti."

Vinco Krėvės tragedija

Rašo Vienybės bendradarbis Europoje

(Tęsinys)

Dabar tai jau nebebuvo galima. O jei būtų pamėginęs rašyti, tai "minties laisvės" ir "progreso" gyventojų būtų buvęs taip užpultas, jog kūlvertomis būtų išlėkęs iš oficiozo redakcijos. O be to, šį kartą vargiai būtų buvęs daugiau ir visuomenės suprastas, negu aną kartą.

Anot šeiniaus, raudonasis tvanas taip kilo, taip plito, taip jau buvo išplitęs ir taip visi prie to buvo pripratę ir pripratinti, jog sunku būtų buvę ir bepastebėti, kad tas raudonasis tvanas jau tuoj viską užlies...

VIENAS VAIZDELIS IŠ DAUGELIO

Kadangi mūsų pasakojime Krėvė ir jo žurnalas Literatūra ligi šiol užėmė vieną iš centrinių vietų, tai įdomu pra bėgomis uždukumentuoti dar vieną vaizdelį. Jis parodo, kad ta Literatūra suvaidino tikrai kažkokį nepaprastą vaidmenį mūsų tautos tragedijoje (ne vien Krėvės asmeniškoje tragedijoje) ir daug ką palietė.

Taigi, — 1940 metų birželio 14 d., po žinomojo Maskvos ultimatumo, milžiniški raudonosios armijos būriai okupavo ir užpuolė Lietuvą. Prezidentas Smetona pabėgo į užsienį. Į Kauną tą pačią dieną atvyko SSSR užsienio reikalų vicekomisaras Dekanozovas, kuris čia su sovietų pasiuntiniu Pozniakovu turėjo prižiūrėti okupacijos politinį vykdymą ir sudaryti naują Lietuvos vyriausybę.

Ta vyriausybė už poros dienų buvo sudaryta sovietų pasiuntinybės Kaune salonuose su žurnalistu Justu Paleckiu, buvusiu liaudininkiškos ir bulvarinės spaudos bendradarbiu, priešakyje. Nebesant teisėto prezidento krašte, jis tuojau priėmė (nelegaliai, o savarankiškai, laužant konstituciją) Respublikos prezidento pareigas.

Vienas iš jo pačių pirmųjų viešųjų aktų buvo šis: — buvo atstatytas iš pareigų ofiozo Lietuvos Aido vyriausias redaktorius dr. Br. Dirmeikis. Nauju šefu paskirtas — Lietuvos Žinių sekretorius, buvęs Krėvės Literatūros bendradarbis Jonas Šimkus. Tai tas pats Šimkus, netrukus Tarybos Lietuvos redaktorius, kuris lygiai po metų didžiųjų trėmimų į Sibirą dienomis, kaip Kauno egzekucinės komisijos narys, pats gatvėmis važinėjo su sunkvežimiu, rinkdamas iš būtų deportuojamuosius mūsų tautiečius... Taigi, reto ir jau pačio žemiausio niekšiškumo bei išgamiškumo atstovas...

Pats pirmasis to Šimkaus aktas Lietuvos Aide buvo vieno reporterio ir dviejų redaktorių — B. Railos ir V. Rastenio — atleidimas iš pareigų.

Toks aktas taip pat buvo nelegalus ir formališkai neteisėtas. Liet. Aido redaktorius skirdavo ir atleisdavo ne šefai, net ne ministeriai, o dienraščio leidėjo ir savininko Pažangos bendrovės vadovybė. Pažangos bendrovės vadovybė tuo momentų buvo nepakeista, bet apie ją niekas nė neprisiminė. Argi bolševikams kada gali rūpėti "buržu aziniai nuostatai?"

PASIKALBĖJIMAS SU TARYBŲ LIETUVOS ŠEFU

Kaip žurnalistas būdamas iš seno pažįstamas su aidiečiais, Šimkus norėjo nusiimti asmeniską atsakomybę ir kiek varžydamasis pareiškė:

— Tuos atleidimus aš darau pagal "prezidento" Paleckio nutarimą...

Raila vėliau savo draugams pasakojo, koks vyko tarp jo ir Šimkaus pasikalbėjimas.

Išgirdęs apie "prezidento" Paleckio nutarimą, jis paklausęs Šimkų:

— Šitoks naujo prezidento nutarimas man yra suprantamas ir nė kiek netikėtas. Bet pasakyk čia tarp mūsų, žurnalistų: kokia iš viso dabar padėtis ir ko tenka laukti Lietuvai?

— Paskiau, paskiau...—sumurmėjo Šimkus, duodamas sušauktam redakcijos štabui suprasti, kad posėdis baigtas.

Kai kiti išsiskirstė, jis priėjęs prie Railos ir pasakęs:

—Čia man nepatogu kalbėtis, eikime kitur.

Ir juodu išėję iš redakcijos lauk, pasukę į šalutinę gatvę, kur maža tevaikščioja praeivių. Atrodė, kad Šimkus vengė "susitepti" atleistojo redaktoriaus kompanijoje ir iš viso kalbėjęs tyliai, paslaptingai...

— Matai, — pasakęs Šimkus, — padėtis baisiai įtempta, neaiški ir rimta. Svarbiausias klausimas: ar dar pavyks išsaugoti Lietuvos nepriklausomybę? Prezidentas Paleckis ir vyriausybė nusistatę ją ginti, bet Sovietų Sąjungos pažiūra gali būti ir ki tokia... Taigi, reikia labai atsargiai ir išmintingai su ja elgtis, neišprovokuoti prisitaikinti. Tu, aišku, oficialiai negali likti Aido redaktorium...

— Kodėl? — dėdamasis nesuprantančiu, paklausęs Raila.

— Matai, vakar apie tave buvo daug kalbėta, svarstant oficiozo redaktoriaus klausimą. Daugiau negu apie kitus. Aš pradžioje siūliau, kad tu pasiliktum redakcijoj, bent neoficialiai. Sunku dabar mums bus, o reikia gerų bendradarbių, mūsų spauda neturi susmukti. Aš tavo pasiruošimą ir intelektualą labai vertinu, — pradėjęs girti Šimkus savo buvusį pažįstamą, ir gyręs gana nuoširdžiai, — tu būtum, ir aš tikiu būsi geras bendradarbis ateity. Bet, matai, broluk, paaiškėjo, kad negalima: Visi šoko piestu, o labiausia už tai, kad visgi tave visi laiko Valkiniškiu. Tu rašei prieš Literatūrą, prieš tą tavo kulturbolševizmą ir t. t. Pamačiau, kad man dėl tavęs nėra nė mažiausios vilties. Tave labai žiauriai puolė. Bet vis dėlto, aš prašau, nenutolk nuo redakcijos Aš dar bandysiu kalbėtis, gal vėliau įtikinsiu kitaip, ir mes galėsime puikiai bendradarbiauti...

Raila išklausęs šiuos optimistiškus Šimkaus išvedžiojimus ir vėl paklausęs:

— Pasakyk, Jonai, nuoširdžiai: jeigu mano atžvilgiu tokia nepalanki nuotaika, tai kol tu išaiškinsi ir gal dalyką sutvarkysi, ar nebūtų geriau, kad aš laikinai išnykčiau iš Kauno? Kur nors į provinciją išvažiuočiau, kad be reikalo akių ir nervų tavo kolegoms negadinti...

Šimkus pagalvojęs ir, atrodė, visiškai nuoširdžiai pasakęs:

— Žinai, gal bus ir geriau, kad laikinai pranyktum iš čia. O paskui pažiūrėsime. Aš manau, kad tu galėsi grįžti, nes tikrai noriu, kad tu dirbtum su manim.

Tuo pasikalbėjimas užsibaigęs. Kitą rytą Raila su faktiniuoju Vairo redaktorium A. Valiukėnu išvykęs iš Kauno. Gi sekančią dieną juodu laimingai perėję "žaliąją sieną" kažkurioje miškingoje Klaipėdos krašto apylinkėje.

Šitaip pasibaigė trumpas šio Literat ros ir kulturbolševizmo priešininko užplanuotas "bendradarbiavimas" su literaturininku Jonu Šimkum ir jo "Tarybų Lietuva".

O mieste tomis dienomis kaikas pusiau juokais, pusiau rimtai kalbėjo:

— Ot apsiriko Raila, kad prieš dešimtį metų išstojo iš "trečiafrontininkų" ir vėliau susipyko su literatūrininkais! O šiandien Paleckio vyriausybėje tikriausia būtų buvęs užsienių reikalų ministras... Žiūrėkit, kaip jo visi buvę draugai dabar iškilo.

Kai žmonės taip kalbėjo, šis "ministras" jau radosi už Lietuvos sienų.

Chronologiškai tai buvo turbūt pirmas Literatūros kolegijos sąskaitų suvedimas su savo neprieteliais...

Bet tai tik vienas vaizdelis iš daugelio. Visas ir bendras literatūrininkų vaizdas tuojau pat pasirodė daug triumfališkesnis.

LITERATŪRININKŲ TRIUMFAS

Raudonosios armijos tankų divizijų, Dekanozovo ir Pozniakovo pastangomis žurnalistika ir literatūra Lietuvoje dar niekad nebuvo taip smarkiai pagerbta ir aukštai iškelta, kaip 1940 metų birželio mėnesio dienomis...

Žurnalistai ir literatai buvo naujųjų mūsų krašto šeimininkų pakviesti prie valdžios vairo Atėjo sunkiausios ir tragiškiausios egzaminų dienos lietuvių kultūros darbininkams.

Gaila ir liudna, — bet iš karto reikia pasakyti, kad raudonojo tvano akivaizdoje šis egzaminas nebuvo išlaikytas, kaip jis galėjo ir turėjo būti išlaikytas. Kaip jis buvo išlaikytas vėliau — rudojo nacių užplūdimo akivaizdoje...

(bus daugiau)

Poezija

MOZĖ

Išvargusios pėdos įsmigo smėly,
ir kelias, ir vargas, paliko toli.
Nuo kalno, pirmyn, kiek įmato akis,
žadėtosios žemės plati prakartis.
Žadėtoji žemė! Štai švinta veidai,
jos kvapą pajusti taip noris karštai;
klajoklio gyvenimas toks neramus —
taip miela, taip gera surasti namus.
Jau grįžo sekliai su turtais atgalios,
balsai laimingųjų girdėt iš minios —
Tenai aukso amžius iškyla prieš mus!
Palaimintas vadas, mums radęs namus!
Tik Mozei, vadovui didžiajam tautos,
šešėliai kančių neapleidžia kaktos,
žvilgsny šviečia skausmas ir geismas klaikus —
nuo kalno jis stebi tuos žemės vaikus.
Visi jie, visi už menkos valandos
bus ten, prie tos žemės arimo brandos,
tik jam nuo visų, jo vestų, atsiskirt,
tik jam, baigiant kelią, prie slenksčio numirt.
Iš atvesto seklio jis neima turtų,
iš žemės žadėtos čion atneštų,
bet grumstą dirvos, kuris keliantis nū,
prilipo prie rato sunkių stipinų.
Mirtis nebaisi! Juk prieš godžias akis
žadėtosios žemės plati prakartis.
Ir ranką, ir dvasią, jis jungia su ta
žadėtosios žemės mažyte pluta.
O Vade didysai rinktosios tautos!
Aš tau — aš pavydžiu akimirkos tos!
Kaip geisčiau ir aš, po klajonės, kaip tu,
prieit ir numirt prie gimtinės krantų.
Aš mirdamas likčiau didus ir ramus —
nes grįžo vaikai į gimtuosius namus,
nes jau baigta jiems ta piktoji tremtis —
temerkia blakstienas man laimės mirtis!

KASTYTIS

LIETUVIŲ NUOTYKIAI VOKIETIJOJE

NUO NEMUNO IKI DUNOJAUS

Rašo **Sofija Ambrazevičienė**

Pamažu ėjom, nuleidę galvas, dulkėtu sodneliu stoties link. Visi tylėjom. Atsisėdom ant suolelio. Sodnely galima buvo matyti daug tokių benamių, kaip ir mes, net buvo ir lietuvių. Marytė ir Jonas buvo neapsakomai susigraužę. Aš juos pradėjau guosti, bet man trūko žodžių. Tuo tarpu pamatėm Šimaitį kuris ėjo tiesiog į mus. Sužinojęs, kame dalykas, jisai pasiūlė man užimti virėjos vietą, kuri kaip syk buvo laisva Alkazar. Pasirinkimo nebuvo, nes jau priėjom laipto galą. Paėmiau savo lagaminėlį ir ėjau su Šimaičiu, atsiskyrę nuo Marytės ir Jono ir palikę juos sodnelyj. Nutariau pasilikt šioj vietoj tik tuomet, jei ir jiems pensiono savininkė leis apsigyvent Alkazare. Širdyj man buvo neapsakomai liūdna, buvau pavargusi ir linkėjau sau galo.

Pensionas Alkazar buvo gražioj miesto dalyj, netoli nuo Rotužės ir parlamento Rūmų. Prieš Rotužę buvo puikus senoviškas parkas kuriame augo tokie pat medžiai, kaip ir Lietuvoje: liepos, kaštonai, eglės ir kiti. Visi jie buvo puikiai užaugę. Nebuvo matyt, kad parkas kada nors valytas nuo kreivų šakų arba laukinės žolės, bet nuo to jis buvo da labiau savotiškas ir žavingas. Karštom dienom, o ypač sekmadieniais, daug publikos ateidavo čia pasilsėt pavėsy ir pakvėpuoti grynu oru. Prie takelių stovėjo baltos figūros kaž kokių riterių. Visi jie buvo su šalmais, apsišarvavę. Įvairiose fantastiškose pozose atstatę koją, pakėlę ranką, atsirėmę ant kalavijo. Kur nekur stovėjo žibaliniai žibintuvai. Jie buvo parūdiję nuo laiko ir niekad nežibinami. Vidury parko, kudroje buvo įtaisytas fontanas, bet jisai neveikė, ir stovėjo tik jo įrengimai. Kiek Rotušės parkas buvo paniūręs ir savotiškas, tiek parlamento Rūmų sodnelis — šviesus ir linksmas. Jame nerasi nė vieno aukšto medžio. Užsieninės eglaitės pakirptos ir sėdi ant ryškiai žaliojo žolės kilimo. Visur išmėtyti, pavidale žvaigždžių, puikūs gėlynai. Spalvotos rožės ir gvazdikai traukia akį ir skeleidžia malonų kvapą. Anapus gatvės buvo puikus karališkųjų rūmų parkai su ištisom aliejom rožių.

Ramu, malonu ir šviesu gatvėj, bet pensione Alkazar viešpatavo tamsa. Nors buvo liepos mėnuo, vidurdienis ir saulė neapsakomai švietė ir kaitino, įėjęs į pensioną atsidūriau kambaryj, kur degė elektra, nes jame nebuvo nė vieno lango. Prie rašomojo stalo stovėjo pensiono savininkė, nevisai jauna, bet gana graži moteris. Jinai buvo apsirengusi juoda šilkine suknele ir garbiniuotais, šviesiais palaidais, plaukais. Su žavinga šypsena ji man pasakė, kad jai labai reikalinga virtuvės darbininkė, kuriai ji mokės 120 markių į mėnesį, o darbo bus nedaug, vien tik sutvarkyti virtuvę. Aš atsakiau, kad sutinku eiti šias pareigas, jei bus leista mano giminaičiams ir čia apsigyventi. Šeimininkė sutiko, bet pasakė, kad dabar tuščių lovų nėra, ir laikinai teks miegoti vonios kambary, o aš turėsiu miegoti ten, kur bus tuščia vieta. Aš ir tuo buvau labai patenkinta ir nubėgau į sodnelį parsivesti Marytę su Jonu. Tokiu būdu mes vėl įsikūrėm po pastoge.

Virtuvėj dieną ir naktį degė elektra, nes ji buvo be lango ir visai tamsi. Radau iki lubų prikrauta juodų, nešvarių puodų, lėkščių ir stiklinių. Valiau tuos indus, neatsilenkdama per dvi dienas nuo ryto iki vakaro, bet indų nedaug sumažėjo, nes pensione gyveno virš 120 žmonių ir jie turėjo teisę naudotis peniono indais.

Jau praėjo apie savaitė, bet aš negavau jokio įsakymo ką nors virt. Pagaliau sekmadienį, mano šeimininkė liepė paruošti puodą ir pasakė, kad ji pati ateis virti pietus. Man buvo įdomu, ką ir kaip gamina šeimininkė. Įdėjus į vandenį šaukštą miltų, virė apie pusę valandos, tada įdėjo vieną morką, du lapeliu kopūstų, dvi bulves ir virė dar valandą. Tai buvo sriuba. Antrame puode išvirė monų košės. Žinoma, iš tokio mažo kiekio produktų sunku buvo ką nors pagaminti, nes pas mus daugiau išplaudavo iš lėkščių. Kuomet šeimininkė su svečiais pavalgė, pasirodė, kad virėjai nieko nepasiliko. Visuomet neapsakomai norėjau valgyti, nes, be juodos nesaldytos kavos su duona, nieko negaudavau.

Valymas puodų ir indų per ištisas dienas galutinai iškankino mane, bet išeities kol kas, nebuvo. Apie pasivaikščiojimą Rotušės parke arba karališkuose sodnuose negalėjo būti nė kalbos, nes visuomet buvo darbo. Vienoj kartą buvau Pratery, vieniečių mylimiausioj pasilinksminimo vietoj. Prateris — milžiniškas parkas parkas su plačiom alejom, išilgai kurių stovi balaganai. Kiekvienam balagane — atskira pramoga. Vienur galima pasivažinėti siauruoju geležinkeliu po užburtas girias su milžiniškais grybais ir nykštukais, kitur — po baisius urvus, kur iš tamsybių šokdavo ant tavęs velnias, giltinė su dalgiu arba kokios baisios gyvatės ir rupūžės. Moterys negalėjo susivaldyti ir rėkė iš baimės, nors žinojo, kad čia tik pramoga. Tokioj kelionėj reikėjo stipriai laikyti piniginė, nes vagys ją galėjo išplėšti iš rankų. Čia vėl sukasi ratas su dirbtiniais arkliais, ant kurių pilna jojančių vaikų, panelių ir net pagyvenusių moterų. Tarp medžių įstaisyta daug supuoklių kur kur galima suptis po vieną ir keliese. Kiti suposi aukščiau medžių viršūnių persiverčiant per galvą, kad net baisu žiūrėti. Be šitų — dar buvo daug visokių pramogų. Muzika groja maršus ir visokias linksmas melodijas.

Sekmadieniais išeidavau porai valandų su Maryte ir Jonu, bet papratusi prie tamsos ir elektros, jaučiausi nejaukiai. Man atrodė, kad čia yra sapnas, o realybė — ten tamsioj virtuvėj prie puodų. Svajojau apie tą laimingąją valandą, kuomet sėdėsiu traukiny, kad išvažiuoti iš Vienos.

(Bus daugiau)

MAYNE REID

RAITELIS BE GALVOS

ROMANAS

— Ji labai įtaria dėl Henriko nužudymo. Jau panelė žinai, kad yra rasti girioje indijoniški drabužiai, o Geraldo namuose ispaniškos kortos? Ir štai mano ištyrimas parodė, kad Isadorą užpuolusieji indijonai buvo tie patys areštuotieji tinginiai, Diazo samdininkai.

— Tai tamstos įsitikinimu, tie keturi meksikiečiai yra visos mūsų nelaimės kaltininkai?

— Be jų, aš kai ką ir daugiau įtariu.

— Bet tik ne jį, ponas Stampai, tiesa?

— Žinoma, ne mustangų gaudytoją. Kad jis nėra čia kaltas — aš guldau savo galvą.

— Ir vis dėlto visa bėda suversta jam vienam. Ar yra vilties, kad bus galima išaiškinti Geraldo nekaltumas?

— Neabejoju. Prerija tai milžiniška knyga, kuri reikia gerai mokėti skaityti. Aš iš josios šiek tiek paskaitau. Paskutinėmis dienomis negalėjau atsitraukti nuo kalėjimo ir daryti tolimesnių tyrimų. Bet, ačiu Dievui, lietaus seniai nebuvo ir, jeigu yra prerijoj užmušimo pėdsakai, lietus jų nenuplovė. Ponas Geraldas jau žymiai pasitaisęs, — mačiau jį šį rytą, — ir ne šiandien tai ryt galės stoti į teismą. Šiandieną aš vėl joju į stepus toliau ieškoti Moriso nekaltumo ir tikrų nusižengimo kaltininkų. Už trijų dienų sugrįšiu.

— Tevedie tamsta Dievas! Jei tamsta surasi tikruosius mano brolio užmušėjus, būsiu tamstai amžinai dėkinga! — tarė iškilmingai Luizė ir išlydėjo senelį Stampą, besirengiantį į stepus.

BĖRIS

Atsisveikinęs su Luize, Stampas nuėjo į arklidę, kur Plutonas buvo gerai pašėręs jo seną kumelę.

— Ko taip skubiai, ponas Stampai? — paklausė negras. Tegu bent kiek pailsi kumelė. Tokia pavargusi!

— Kur nepavargs, jei per porą valandų gauna nubėgti šimtą mylių.

— Puikus iš tamstos jojikas! Jei taip, tai pono Calchuno bėris, matyt, bus kokius du šimtu mylių padaręs.

— Iš ko sprendi, kad jo tiek daug keliauta?

— Iš to, kad sugrįžo visas putotas ir vos tenustovėjo ant kojų. Net visas drebėjo.

— Kada tai buvo? — paklausė Stampas.

— Tą naktį, kai daugiau nebeparjoja ponas Henrikas.

— Ką jis taip smarkiai vaikė?

— Nežinau. Niekas nematė, kas jį iš arklidės išvedė ir kas jį atgal čionai pastatė.

— Kas be tavo žinios galėjo jį paimti? Žinoma, kas nors iš tarnų?

— Kur ten! Ant bėrio niekas nedrįsta ne tik sėsti, bet ir prieiti! Vieno Calchhuno jis klauso.

— O jis, tur būt, ir jodinėjo?

— Mes irgi iš pradžių taip manėme.

— O kodėl dabar taip nemanot?

—Po to įvykio, kai paklausiau poną Calchuną, kodėl taip užvarytas bėris, jis ėmė bartis, kad tai ne mano dalykas, kirto man špicruta ir išakė daugiau apie tai niekam nieko nepasakoti. Ponas Calchunas tada buvo baisiai piktas.

— Kur jis yra dabar? Bėris namie, tai ir jis, tur būt, namie?

— Ne, išjojo. Dabar jis namie sėdi labai maža. Tik nuo to laiko nebeima bėrio, o šyvį. Tur būt, gailisi.

— Žinai, Plutonai, tegu ir mano kumelė truputį tavo avižų užkanda; o tuo tarpu gal atneštum ir man ką užkąsti.

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Dalyvavo ir Vokietijoje leidžiamų lietuviškų laikraščių redaktoriai

1946 m. sausio 25 ir 26 d. Vokietijos mieste Tuhingche įvyko pirmas visuotinis lietuvių rašytojų tremtinių suvažiavimas. Nežiūrint sunkaus susisiekimo, iš trijų okupuotų zonų (anglų, amerikiečių, prancūzų) į susivažiavimą atvyko apie 50 rašytojų. Suvažiavime dalyvavo ir Vokietijoje leidžiamų lietuvių laikraščių redaktoriai arba atstovai.

Suvažiavimo tikslas — įkurti Lietuvių Rašytojų Tremtinių Sąjungą, kuriai priklausydami rašytojai nesijaustų vieni, išblaškyti, savo darbus ir veiklą galėtų daugiau organizuoti, o reikalui esant ir ginti savo profesinius reikalus ir kovoti dėl tų tiesių, kurios yra taikomos meno žodžio kūrėjams visose kultūringose valstybėse.

Suvažiavimo prezidiumą sudarė lietuvių senosios literatūros istorikas prof. Vaclovas Biržiška, vyresnės kartos poetas Juozas Mikuckis, viduriniosios kartos apysakų rašytojas Stepas Zobarskas. Sekretorijatą sudarė: poetė Gražina Tulauskaitė ir jaun. kartos rašytojas Balys Gražulis.

Paskaitas —referatus skaitė: literatūros profesorius Juozas Brazaitis — apie rašytojų būklę ištrėmime, jo darbo sąlygos ir jo kūrybinius uždavinius. Profesorius Stasys Yla — apie rašytojo draugę ir įkvėpėją kančią, poetas Bern. Brazdžionis— apie lietuviškos knygos vargus ir lietuvio rašytojo atsparumą vokiečių okupacijos metais.

Einamųjų reikalų posėdyje aptarti rašytojų metraščio, rėmimo liet. laikraščių Vokietijoje ir bendradarbiavimo Amerikos lietuvių laikraščiuose reikalai. Visi rašytojai pakviesti bendradarbiauti J. Tysliavos išleidžiama kultūr. ir kovos žurnale Lietuva ir A. Vaičiulaičio žurnale — Naujoji Aušra.

Suvažiavimo išrinkta komisija suredagavo ir susirinkimas priėmė visą eilę sveikinimų ir atsišaukimų, kurie bus pasiųsti visai lietuviškai Am. spaudai.

Skyrium priimtas liet. rašytojų atsišaukimas į viso pasaulio rašytojus. Atsišaukimas verčiamas į svetimas kalbas ir bus išsiuntinėtas įvairių valstybių rašytojų organizacijoms ir žymiesiems rašytojams, gyvenusiems ar tebegyvenantiems ištrėmime.

Į Lietuvių Rašytojų Tremtinių valdybą išrinkta: St.Santvaras, Vac. Biržiška, Bern. Brazdžionis, Stp. Zobarskas, Pulgis Andriušis.

Literatūros vakare savo poeziją skaitė: K. Grigaitytė, Gražina Tulauskaitė, Alė Sidabraitė, Vlada Proščiūnaitė, J. Mikuckis, Bern. Brazdžionis, B. Rutkūnas, K. Bradūnas, L. Žitkevičius. Apysakas: J. Švaistas, Stu. Zobarskas, St. Būdavas, A. Škėma.

Vakaras praėjo su dideliu pasisekimu. Į jį atsilankė daug liet. visuomenės, ypač didelis būrys studentų, lankančių Tubingeno universitetą.

Lietuvos Gen. Konsulo Jono Budrio žodis, tartas vasario 17 d. Webster Hall, New Yorke

Per visą pasaulį, kur tik yra būrelis lietuvių, kasmet iškilmingai minimas Lietuvos Tarybos Vilniuje nutarimas, kad Lietuva skelbiama laisva ir nepriklausoma valstybe. Kad tas nutarimas nebuvo kelių ar keliolikos žmonių užgaidà, bet visos tautos noras, per savo rinktus atstovus pareikštas, įrodė tas faktas, kad visa liaudis savo noru ėmėsi ginklo, kad tą Tarybos nutarimą įgyvendinti ir laisvę atkovoti. Lietuviai nesikovė tarp savęs, karas nebuvo civilinis, visa liaudis: darbininkai, valstiečiai kovėsi su svetimais įsibrovėliais, su svetimomis valst., su piktais kaimynais, kurie kėsinosi į Lietuvą, pavydėjo ir nenorėjo daleisti laisvos Lietuvos. Kad laisvė žmogui ir tautai yra brangus turtas, įrodo tūkstančiai gyvybių, padėtų dėl Lietuvos laisvės. Liaudis, nesvyruodama su menku ginklu stojo į kovą su daug skaitlingesniu priešu. Daugelis žuvo, bet visi, kurie ėmė ginklą į ranką, buvo tam pasiryžę. Jie žuvo, kad jų tėvai, seserys ir broliai, kad jų vaikai būtų laisvi, ir kad ateities kartoms būtų užtikrintas laisvas gyvenimas savoje valstybėje. Ir tas Tautos Tarybos nutarimas tapo kūnu. Jos žmonių krauju ir pasiryžimu Lietuva tapo laisva! Daugumas Jūsų čia susirinkusių apleidote savo kraštą prieš atgavimą laisvės. Jūs žinote, kokią ją palikote po carų priespauda, kuomet valdė rusų valdininkai ir lietuvis savo krašte neturėjo balso, negalėjo parodyti iniciatyvos krašto vystyme. Daugelis Jūsų atlankėte ir laisvą Lietuvą ir savo akimis įsitikinote, kaip gražiai Lietuva šusitvarkė, be lėšų, iš nieko, vien tik savo vaikų rankomis ir valia. Štai ką reiškia laisvė.

Jūsų skaitlingas atsilankymas šiandieną, dvidešimts aštuntą metinę Nepriklausovybės paskelbimo sukakti švenčiant, parodo, kad Lietuvos laisvės įdėja gyvena ir laisvoj Amerikoje. Visame kontinente — laisvoje Kanadoje, Pietų Amerikoje — Europoje, Afrikoje ir Australijoje, įvairiai visur ta sukaktis švenčiama, išskyrus pačią Lietuvą. Kur nėra laisvės savo žmonėms, ten nepripažįstama laisvės ir kitiems. Kas nepasisekė 1918-1919 metais jėga, tas padaryta 1939 m. klasta. Ten dabar apiplėšė žmones, urmu pavertė visus elgetomis, beteisiais, išdraskė šeimas ir gražino žmonės į pagonizmą: verčia garbinti saulę — saulę, kuri šildo batlaižius, o degina ar šaldo visus kitus. Skelbiama neva išlaisvinimą, neva nepriklausomybės atstatymą, o žmonės dešimtimis tūkstančių varomi į Sibirą. Nurodykit kitą kurią pasaulyje nepriklausomą valstybę, kuri siųstų savo, kad ir tikrai nusikaltusius, kalinti katorgoje kitos tolimos ir svetimos valstybės. Tų gi dešimčių tūkstančių lietuvių kenčiančių Sibiro katorgoje ir tundroje vienintelis nusikaltimas, tai noras ir toliau matyti Lietuvą laisvą.

Dėl tos laisvos Lietuvos jie ken čia ir žūsta, o vienok ta meilė jiems išplėšiama ne kitaip, kaip tik su širdimn drauge. Po dvidešimts metų Nepriklausomo gyvenimo lietuviai vėl pri versti kovoti dėl savo laisvės ir jie kovos, kur galima viešai keldami balsą prieš visą pasaulį: mes gyvi, vardan teisybės, vardan pralieto dėl laisvės krau jo, vardan neteisingai kankinamų — grąžinkite Lietuvai laisvę! Šimtai tūkstančių lietuvių atsidūrė už Tėvynės ribų, neteko savo reikalingiausios mantos, vienok ir jie ne tos mantos ne materialių gėrybių gailisi, o per ašaras sako — jei tik Lietuva būtų laisva, kad ir pės čia tūkstančius mylių eitume į tokią Lietuvą, bet visai natūralus reiškinys, kad pats laisvu noru į vergiją niekas neina. O jei kitos tautos to dar neragavo, tai mūsų tauta gerai žino, kas yra komunistinė "lais vė." Jūs, broliai amerikiečiai, nesigailėkite nei laiko, nei lėšų ir kitko, kad juos, patekusius į nelaimę, aprengti ir sušelpti — nuoširdžiausiai ačiū Jums už tai. Mūsų visų mintys ir širdys su mūsų kenčiančiais Sibire ir išblaškytais svetur broliais ir seserimis.

Turime jausti ir jaučiame dė kingumą JAV vyriausybei už tvirtą laikyseną mažųjų tautų laisvę ginant, nusistatymą. Tą Amerikos vyriausybė išreiškė 1940 m. liepos 23 dieną, pasmerkdama Lietuvos okupaciją ir pareikšdama, kad to nusistatymo ji visuomet laikysis.

O jei mes patys vieningai ir aktyviai dirbsime už Lietuvos laisvę, tai, kaip blogai kam ir atrodytų, visgi sulauksime ir vėl laisvos, savo pačių valdomos Lietuvos.

ŠALPOS SIUNTINIAI Į EUROPĄ

No. 107 (Per Daniją)

1 kg. lašinių
1 kg. salami
1 dž. kumpio
½ kg. sviesto
½ kg. sūrio
1 dž. grietinės

Į Prancūziją, Šveicariją, ir Luksemburgą: Kaina — $11.

Į Švediją — $9.75.

No. 126

1½ sv. "roast beef"
1½ sv. lašinių
1 sv. ryžių
1 sv. kavos
½ sv. sūrio
½ sv. arbatos
½ sv. pieno miltelių
2 dž. sardinkų
2 dž. kiaušinių miltelių
2 pak. sriubos-dehydrated
2 plytos muilo

Į Prancūziją, Norvergiją, Italiją ir Belgiją: kaina — $7.81.

Į Luxemburgą ir Šveicariją: $7.97.

Užsakykite per:
Vienybės Agentūrą
412 Bedford Avenue
Brooklyn, N. Y.
Visi siuntiniai apdraudžiami.

Po lietuviškąją Philadelphiją

(Atkelta iš 5 pusl.)

Wm. M. Paschall-Poška gerai žino, kad lietuvių reikalais daugiausia reikia rūpintis Washingtone, kad Washingtone mes turime turėti kongresmaną, tad šis politikoje pasižymėjęs vyras ir pasiryžo siekti vietos kongrese. Jis ateinančiais rinkimais kandidatuoja į kongresą republikonų tikietu, 15-tame Philadelphijos kongresiniamę distrikte.

Stebėtis reikia, kiek daug energijos šis žmogus turi. Jis veda didžiulį savo biznį, dalyvauja lietuviškose organizacijose, lanko susirinkimus, dalyvauja amerikiečių organizacijose, aktyviai veikia politikoje ir karts nuo karto jo politiniai draugai stato jo kandidatūrą į aukštas miesto arba valstybės vietas.

Iš adatos sukrovė vežimą

Kas pirmas lietuvių atvažiavo į Philadelphiją, sunku būtų pasakyti, bet niekas šiandien, berods, neabejoja, kad čia ilgiausiai gyvena Klemensas Steponavičius. Jis čia jau 53 metai. Penkiasdešimt trys metai Amerikoje ir beveik tiek pat laiko biznyje. Klemensas Steponavičius kilęs iš žemaičių bajorų, jo tėvas samdydavo dvarus, net po kelius, iki pagaliau įsigijo savo. Tačiau Klemensą patraukė naujasis pasaulis, kuriuo jis nenusivylė. Pasakos sako, kad iš adatos vežimą priskaldo tas, kas daug kalba, piepa. Bet šis lietuvis daug nekalba, jis dirbo ir dirba, o to darbo vaisiai žymūs ir gražūs, nes pradėjęs nuo adatos, sukūrė milijoninę įmonę. Dvidešimt metų laikęs groserį, sugalvojo biznį plėsti ir jį išplėtė. Šiandien jo biznis užima visą bloką. Jis prekes pristato septyniems šimtams groserių. Kas savaitę jo biznis leidžia knygeles, kuriuose sužymi visas prekes, kokias groserninkai gali gauti. Jie tik pažymi tuščioje vietoje kiek ir ko jie nori, o Klemenso Steponavičiaus groserio urmo prekyba prekes ir pristato kiekvienam kostumieriui. Iš vagonų prekės ratukais tiesiai sušliaužia į didžiausius sandėlius, iš kurių vėl eina į trokus ir skirstomos plačiausiose apylinkėse.

(Bus daugiau)

V. Barčiauskas.

J. KARPIUS IR G. ANDERSONAS

Namų dažytojai ir dekoratoriai
Atlieka betkokį dažymo, dekoravimo ir popieravimo darbą. Parašykite atvirutę arba telefonuokite, mes jums apkainavimą suteiksime nemokamai.

310 CHAUNCAY STREET,
Brooklyn 33, N. Y.

Tel.: JEfferson 3-3947

J. VAITULIONIS
PIRMAS LIETUVIS
Chiropraktas Gydytojas

307 GRAND STREET,
BROOKLYN, N. Y.
Valandos: nuo 9 ryto iki 8 vak.,
Šventadieniais susitarus

LIETUVIŠKA
ALUDĖ
KARŠTI UŽKANDŽIAI
KASDIEN
★
Patogi vieta užėjimui
su MOTERIMIS
★
Alus. — Didelis pasirinkimas visokių gėrimų
Juozapas Zeidat
411 GRAND STREET
BROOKLYN, N. Y.

MAISTAS, DRABUŽIAI IR NACIAI

(Mūsų korespondento Vokietijoje)

Jau nuo praėjusių metų Amerikos lietuvių spaudoje pilna žinių, laiškų ir šiaip visokių pranešimų apie Lietuvos tremtinių gyvenimą. Žinoma, ypač apie tremtinius Vokietijoje, nes čia jų daugiausia. Taip pat apie lietuvius nuklydusius į kitas šalis, kur jų yra žymiai mažiau, tik gal visuomeniškai aktingesnių, nes jų gyvenimo sąlygos laisvesnės.

Rodos, nebūtų ko nors labai įdomaus ar dar negirdėto šia tema pasakyti. Antrą vertus, jūsų korespondentas tuo tarpu neieško sensacijų, nors gal ir netruktų. Jis tačiau mano būsiant kai kuriais atžvilgiais naudinga padaryti bendrą Lietuvos tremtinių gyvenimo Vokietijoje vaizdą. Gyvenimo su jo pilkąja kasdienybe, šviesiomis pusėmis ir taip pat jo šešėliais. Jei šešėliai kiek ir nusteibs šviesą, tai nėsipiktinkite ir perdaug nesistebėkite. Tremtinio gyvenime daug šešėlių, kartais vien tik šešėliai. Saulės ir vilties spindulys, nors ir taip geidžiamas, bet čia retas svetys...

YRA KO VALGYTI, BET...

Žmogus ilgai gali išgyventi be tėvynės, be valstybės, be laimės... Bet be maisto jis išgyventų tik kelias dienas. Todėl maisto klausimas mūsų pabėgėliams ir tremtiniams visuomet yra vienas iš aktualiausių. Žinoma, ne jis vienas, bet be duonos kąsnio ir didžiausias filosofas neilgai tebefilosofuotų...

Visus išblaškytuosius asmenis, displaced persons, taigi ir lietuvius Vokietijoje tiesioginiai maitina NURRA. Be šios organizacijos, tūkstančiai žmonių jau būtų mirę iš bado.

Jos teikiamas maistas ne visur vienodas, ne vienaip skirstomas, bet jos dėka nė vienas lietuvis dar nemirė iš bado. Tai didelis dalykas, ir didžiausio UNRROS tiekėjo, Amerikos, įnašas čia niekad negalės būti pamirštas.

Imu pavyzdį lietuvių tremtinių kolonijos, kur maistas duodamas 4 dienų protarpiais. Štai kiek gauna keturių asmenų šeimyna: 4 ar 5 kepalus baltos duonos, apie 1 kilogramą baltų miltų, po pusę svaro konservuotos mėsos, kitą dėžutę konservuotų daržovių. Prie to pridedama truputis kiaušininių miltelių, manų kruopų, arba žuvies sardinkų, arba sūrio po dėžutę. Vaikams kiek pieno miltelių arba kondensuoto pieno, po 28 gramus cukraus, po 10 gramų kavos ar po šaukštelį arbatos, šriubos duodama maltų žalių žirnių miltų, kartais makaronų. Iš riebalų — margarino ar taukų. Sviesto labai retai, iš dėžučių, kurias atidarius eina "sunkus kvapas". Taip pat retai muilo, ir blogos rūšies, matyt, vokiečių gamybos. Protarpiai gaunama cigarečių, vaikams šokolado ar saldainių.

Taigi, niekas negalėtų pasakyti, kad su tokiu maistu žmonės badautų. Nieko panašaus, — kalorijų iš viso to galima labai daug priskaityti. Žaliųjų žirnių sriubos dažniausiai atlieka, nebeišvalgome, — o tai dėl to, jog ilganiui tas vienodas konservuotas maistas taip pabosta, jog nebemiela į žaliąją sriubą bežiūrėti... Pasakysite, tai jau ištvirkimas... Gal būt.

Bet žiemą, per šalčius, skilviai taip pasiilgsta ko nors stipresnio, ypač mėsos. Konservuota mėsa susivalgo per dieną, reikėtų ištekti 2-3 dienas. Tad reikia ieškoti prisipirkti iš "juodosios rinkos," kur mokant už jautienos kilogramą po 10 markių, ligi šiol buvo galima to gauti.

Bet pastaruoju metu, ypač amerikiečių zonoje, pradėta žiauri kova su jaučių skerdėjais. Ir tremtinių stovyklose kai kada padaromos smulkios kratos. Tas ką sandėliuke surandama kraujo dėmių, ar galvijo oda, tas suimamas ir kažkur išgabenamas. Tos kratos įneša daug nerimo į kolonijų gyvenimą. Žmonės vistiek nori geriau pavalgyti, perkasi šviežios mėsos, o per tai pavojus įkliūti....

DRABUŽIAI PLYŠTA

Antras pirmaeilis rūpestis, ypač šeimynoms su mažais ar augančiais vaikais, tai — drabužiai, apranga ir apavas. Tai didelė bėda didžiumai pabėgėlių. Yra asmenų, per bombardavimus ar bėgimus visko netekusių. Negalima įsivaizduoti, kiek tenka vargo pakelti tokiems žmonėms. Ta aplinkybė kartais prekybos stačiai neken čianti asmenį veda į "juodą rinką" ir spekuliaciją, nes nėra kitos išeities.

Drabužiai plyšta gyvenantiems lageriuose gal greičiau, nei prie darbo. Daugumoje ten ka gyventi susigrūdus, be jokio "pasidėjimo". Tie patys drabužiai prie stovyklos darbų, tie patys ir "išeiginiai." Dulkės, drėgmė, pelėsiai paskubina jų amžių ir patvarumą.

Neseniai per tremtinių stovyklas nuskriejo linksma žinia, kad yra atėję BALF, lietuvių amerikiečių suaukoti drabužiai. Kai kur, laimingesnėse kolonijose, jie jau buvo pradėti dalinti. Tai labai sunkus ir nemalonus darbas. Sunku surasti dieviškus skirstytojus, ne mažiau sunku teisingai ir pagal tikrą reikalingumą padalinti. Dalinimo komisijai greit apipila pagrįstais ir nepagrįstais įtarimais, šališkumais, "kombinacijomis," net sukčiavimais ir, žinoma, savanaudiškumu. Aišku, negalima visiems įtikti ir visiems pritekti. Taip pat aišku, kad anot to priežodžio, ir šventuolėlių nagai į save riesti...

Moterų pasikalbėjimuose, laiškuose iš vienos kolonijos į kitą, drabužių ir apsirengimo "problemos" pačios aktualiausios.

SANTYKIAI SU VOKIEČIAIS

Jeigu apie Austrijoje gyvenančių lietuvių santykius su austrais galima pasakyti, kad jie yra nepakenčiami, tai apie Vokietijoje gyvenančių lietuvių santykius su vietiniais vokiečiais reikėtų atvirai pasakyti, kad jie čia yra labai blogi.

Kaip ir reikėjo laukti, vokiečių šovinizmas ir neapykanta bei panieka svetimšaliui nėra pasikeitusi ir po nacizmo sutriuškinimo. Tik dabar ji reiškiasi naujoms, "moderniškomis" formomis... Prie Hitlerio vokiečiui užsienietis buvo tik darbo vergas, gyvulys, tinkąs tarnauti naujiems Europos "ponams." Dabar užsienietis jam stojo krislu akyse, kaip buvusio naciško sauvaliavimo akivaizdus liudininkas ir kaip asmuo, kuriam pavydima, o kartais bijoma... Dabar visi tie vokiško imperializmo aukos, geštapo tremtiniai, priverčiamųjų darbų kaliniai visuotinai ir nė akies nesumirksint pačių vokiečių dristami iškolioti — "naciais."

Vokiečiams gerai pasiseka apgaudinėti anglus, amerikiečius ir net prancūzus. Bet lietuvių, metus, du ar ilgiau išbuvusių germanų vergijoje, jie niekad neapgaus.

Prieš anglus, amerikiečius ar prancūzus, kaip žinote, dabar nacių Vokietijoje visiškai nebėra. Dabar visi vokiečiai — tik Hitlerio aukos ar "prigautieji," nes dabar visi jie — ar komunistai, ar socialdemokratai, ar krikščionys demokratai, ar bendrai kokie nors "tikrieji demokratai"... "Naciai" dabar likome tik mes — lietuviai, latviai, estai, lenkai, rumunai, jugoslavai, ukrainiečiai ar rusai.

Ar jūs galite įsivaizduoti tokį begalinį prūsokų įžūlimą?

MES JUOS PAŽĮSTAME

Pažinome mes tuos "demokratus" ligi kaulo smegenų. Pažinome Lietuvoje, Reicho fabrikuose, koncentracijos stovyklose ir gestapo kalėjimuose. Pažinome partinius ir nepartinius. Buvo jų tada visokių. Tada jie plačia burna kalbėjo apie protektoratus ir "kolonizacijos raumus" (erdves) rytuose. Visokių, — ir tiek tada maža tesutikdavome "socialdemokratų" ir "krikščionių demokratų"...

Senajai lietuvių kartai, atsimenančiai pirmąjį pasaulinį karą, dabar ir jaunajai kartai, ragavusiai prūsiškų "kultūtregerių" okupacijos ištisus tris metus, visai vokiečių tautai atmaskavus savo grobonišką būdą ir nasrus, ir pergalės apsvaigimuose išplepėjus visus savo troškimus kaimynų atžvilgiu,— mes drįstame savu tvirtinti, jog geriau pažįstame vokiečius iš vidaus, negu tie, kurie juos per klupdė iš šono ir iš oro...

BIJO IR ŽYDŲ

Tiesa, kai ėmė kaikur sklisti gandai, jog į kaikuriuos lagerius žada atgabenti iš Lenkijos atbėgusius žydus, tai staiga mes, lietuviai ar latviai, apylinkės vokiečiams pasidarėme vėl labai "geri". Sako, kad kaikas iš vokiečių naujųjų "demokratų" net darę žygių pas alijantus, jog mūsų neiškeltų kitur, kad su mumis jau vokiečiai "su sigyveno" ir jie nenorėtų, kad atkeltų žydus...

Matote, kaip kartais dar gera ir šiandien Vokietijoje priklausyti arijų rasei. Ir naujieji vokiški "demokratai" nekenčia ar bijo žydų, kaip lygiai, matyt, jų negloboja ir Lenkijos "demokratai," jei jie iš ten ma sėmis bėga į vakarus.

A. B. Vėjas

ĮVAIRIŲ DRABUŽIŲ SIUVYKLA

Siuvami įvairūs drabužiai moterims, vyrams ir vaikams pagal užsakymus. Drabužiai siuvami pagal vėliausias madas.

Reikalingi darbininkai: apreiteriai, preseriai ir rankiniai siuvėjai. Alga gera. Patyrimas nereikalingas Praneškite apie šias geras progas savo pažįstamiems.

JUOZAS LUGAUSKAS
168 ROEBLING STREET, BROOKLYN, N. Y

PHILIP BENDER
AVALINĖS KRAUTUVĖ
Įsteigta 1882 m.
Mūsų batų kokybė jau seniai yra žinoma lietuviams
DIDŽIAUSIAS PASIRINKIMAS VISIEMS ŠEIMOS NARIAMS
245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.
Telefonas: EV.7-2043

SCHOLES BAKING INC.
LIETUVIŠKA DUONA — GERIAUSIA DUONA
532 Grand Street, Brooklyn, N. Y
Mūsų duona pristatoma į kitus miestus. Mūsų kepyklo je galite gauti vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms pyragų.
Tel.EVergreen 4-8802

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA
231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS
Telefonas, EVergreen 8-9770

MATTHEW P. BALLAS
(BIELIAUSKAS)
660 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Notary Public Tel.: STagg 2-5043

STEPHEN AROMISKIS
(ARMAKAUSKAS)
423 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.
Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

Estate of A. J. VALANTIEJUS
V. R. VALANTIEJUS, Mgr.
GENERAL INSURANCE AGENT
54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.
Notary Public Tel., Newton 9-4464

F. W. SHALINS
(ŠALINSKAS)
LAISNIUOTAS GRABORIUS
84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.
Tel. VIrginia 7-4499 Koplyčia Laidotuvėms

RODZEVICZ FUNERAL HOME
P. RADZEVIČIUS, Direktorius
Telefonas, STagg 2-4409
402 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams

Pradedate ar Didinate Smulkųjį Biznį?

Dovanai gaukite knygutę, kuri viską jums pasako apie pagalbą, kokią jūs galite gauti per New Yorko Valstybės Planą Smulkiajam Bizniui Didinti— planą siekiantį visiems patarnauti šioj Valstybei! Jūs galite gauti svarbių žinių, lavinimo, pagalbos nuo sėkmingų vietinių biznio žmonių, kaip vesti savo smulkų biznį su pelnu! Negaišuokite! Išpildykite šį kuponą žemiau ir pasiųskite dėlei pilnų žinių, kaip gauti svarbios bizniui pagalbos — DOVANAI!

NEW YORK STATE
DEPARTMENT OF COMMERCE
Room 53 A 112 State Street, Albany 7, New York
Maloněkite tuojau atsiųsti dovanai knygutę duodončią pilnas žinias apie pagalbą, teikiamą pagal New Yorko Valstybės Planą Smulkiajam Bizniui didinti.
Vardas .....
Adresas .....
Miestas ..... Zone ... Valtsybė .....

KVAITULIŲ DŪMAMS SKLAIDANTIS

LIETUVA IR BOLŠEVIZMAS

Rašo Dr. J. PAJAUTA

Kitas kvaitulys, nors ir negausiai, bet nuolat pasimaišydavęs Lietuvoje, daugiausia visokių kitataučių tarpe buvo — komunistinė ideologija. Gyvenimo praktikoje ji vadinasi bolševizmas.

Ši ideologija yra žymiai visuotinesnė, negu fašizmas ar nacizmas. Jei fašizmas daugiau tekalbėdavo apie lotyniškųjų—romāniškųjų tautų bendriją, o nacizmas apie "šiaurietišką mitą" ir germaniškųjų rasių pranašumą (pirmenybę prieš visas kitas rases), tai komunizmas siekė ir tebesiekia apglėbti ne daugiau ir ne mažiau, kaip visą pasaulį. Jis žada pirmoj vietoj viso pasaulio varguoliams ir dirbantiems naują rojų, žada juos visus padaryti valdovais ir ponais, o buvusius ponus nusiųsti po velėna...

Ir su bolševizmu lietuvių tauta jau išgyveno pamokinančių patyrimų.

BOLŠEVIZMO TVAIKAS

Ši ideologija, dėl kurios padėjo galvą ne vienas tikras ide alistas ir dar gausiau šiaipjau sukvailinti ir sveimos propagandos sumulkintų žmonelių, nuolat sukaliojosi lietuvių tarpe jau nuo 1905 metų revoliucijos carų imperijoje. Ji visuomet rasdavo tik labai mažą būrelį šalininkų tikrų galvojančių lietuvių tarpe, bet darbinin kijoje kartais šis tvaikas nusiliedavo ir platesnėmis bangomis (1919-20 metais, vėliau 1926 metais).

Surašyta į knygas ir brošiūras, ši ideologija ne vienam galėdavo pasirodyti kilni, gražį ir patraukli. Ji juk visiems, o pirmiausia "darbo vergams" žada gerą, gražų ir teisingą gyvenimą, laisvę, lygybę, brolybę, garbę. Ji žada išvaduoti žmoniją ne tik nuo bado, skurdo, išnaudojimo, patikrinti žmogiškąjį ir socialinį saugumą, per klasių kovą pagaliau sunaikinti parazitines klases, įsteigti beklasinę, lygiai dirbančių ir lygiai pelnančių žmonių bendruomenę, kurioje vieš patautų teisingumas ir kurybinė nuotaika, — bet ji drauge žada tuo būdu garantuoti ir tarptautinę taiką, amžiams pašalinti karų pavojų ir pirmą kartą istorijoje įsteigti viso pasaulio tautų brolišką "universumą."

Kas galėtų nesižavėti tokia tauria programa, jei jis nėra tikrai niekšas ar biauriausias parazitas? Ir todėl daug kur pasaulyje šis teoretinis komunizmas yra suradęs šalininkų, apmokamų ir dar daugiau nemokamų agitatorių, komunistų iš idealizmo.

Negalima pasakyti, kad tokio teoretinio arba saloninio bolševizmo atstovų nebūtų buvę Lietuvoje. Jų buvo visais laikais ir net perdaug, ir ypač nuo to laiko, kai buvo galima įtarti ar jau nujausti, kad Hitlerio ilgai provokuoto konflikto akivaizdoje Rusijos raudonoji armija gali toli pasistūmėti į Europos vakarus. Ir mūsų inteligentiją tada vis gausiau apėmė tvaikas, kurį kaikas, berods, labai teisingai vadindavo kultūrbolševizmu. Tai reiškia, kad bolševizmui tarnaujama ne būtinai būnant griežtu komunistu ir jų partijos nariu, bet ne mažiau stiprindami jo koziriai, vien tik dvasiškai ir morališkai pasisakant už jo "principus," tuo būdu muilinant kitiems akis ir šį modernini pagonizmą, naujųjų laikų barbarizmą ir valstybinį banditizmą padedant perstatyti žmonijos akyse, kaip kažką "kilnaus," "įdomaus," "žmoniško' 'ir "vertingo."

Rimto galvojimo bolševizmo klausimas mūsų inteligentijoje ir šiaip visuomenėje kėlė ypač visam pasauliniui karui sprogus. Koks bus mūsų valstybės ir tautos likimas? Mes par maži, kad karo eigą savo svoriu lemtume. Tad kaip laikytis, su kuo dėtis, kuris kelias būtų mažiau nuostolingas ir suteiktų daugiau garantijos naujam atgimimui? Tokie ir dešimtys panašių klausimų tada raižė kiekvieno giliau mąstančio lietuvio smegenis.

Ir kai kuris statydavo kraštutinį, blogiausią atvejį, vadinasi, kad šio karo sūkuriams plečiantis Lietuva vistiek niekaip neišvengs vienos ar kitos okupacijos, tada — kokia okupacija mums būtų kaip tautai mažiau pavojinga ir žalinga? Į ši klausimą dalis patrijotų atsakydavo kategoriškai:— Ne! Tarp vienos ar kitos vergijos mes nesirinksime! Darysime viską, vienu ar kitu būdu, bet lygiai kovosime prieš kiekvieną vergiją!

Bet šitaip mąstė tik vienetai ir dešimtys. Prezidentas Smetona, kuris buvo vienas iš šiaip mąstančių, pradžioje daugelio buvo pavadintas tik "bailiu bėgliu" ir "dezertyru," palikusiu tautą nelaimėje... Šimtinės ir tūkstantinės galvojo, kad vistiek teks rasti sugyvenimo būdus su okupantų ir elgtis taip, kad iš to tautai būtų mažiausiai nuostolių.

Čia nebuvo ir niekad nebebus statistikos, bet turbūt nebus pradėta, jei pasakytume, kad kai reikėjo rinktis tarp okupacijų, bent trys ketvirtadaliai lietuvių visuomenės šitaip samprotavo: vokiškoji kultūra yra stipresnė nei mūsiškė, o nacizmas yra užsimojęs išnaikinti rytų tautas, todėl vokiškoji okupacija reikštų neabejotiną mirtį visai lietuvių tautai. Gi rusiškoji kultūra yra daug žemesnės nei mūsų ir komunizmo ideologija kaip tik visoms tautoms pripažįsta lygias teises, tad raudonoji okupacija nors ir bus žiauri (bet visi kalba, kad dabar bolševizmas smarkiai pasikeitęs!) vis tik šioji neišvengiama ir, be abejo, laikina blogybė mums, kaip tautai, būtų mažiau pražūtinga...

Bolševizmo tvaikas, laukimas didesnio išganymo iš komunizmo nei iš nacizmo, buvo apėmęs ne vieną ir ne tik išgamų grupę, — kol į Lietuvą su tankais ir armotomis atėjo tikrasis bolševizmas...

JO PRAKTIKA — STEBUKLINGI VAISTAI

Dabar nereikėjo mėnesių, užteko savaičių, kai visiems parodžius tautiečiams apie bolševizmą atsivėrė akys. Bet buvo vėlu, nes tada aklinai užsidarė sienos. Buvo pajusta ir su prasta, kaip greit ir į kokį siau bingą kalėjimą pateko visa tauta. Gyvenimas daugeliui nustojo prasmės. Greita mirtis ir milžiniškas žemės drebėjimas atrodė išsigelbėjimu iš tų beprasmiškų kančių ir ateities be jokios vilties...

Prasidėjo laipsniškas, bet tikras naikinimas tautos ir jos gyvenimo pagrindų. Enkavedistų šetonas vis daugiau siautėjo, kol paaiškėjo, kad jis tikrai jau buvo užsimojęs didžiąją mūsų tautos dalį perkelti į Sibiro taigas sunkiai vergystei ir lėtai mirčiai... Susidarė nuotaika: jei kas mus dar galėtų išgelbėti nuo to šetono, tai jis bus pasveikintas, net jei būtų jis ir pats Belzebubas... Tokią nevilties tragediją išgyveno lie tuvių tauta!

Ir dabar, tik dabar paaiškėjo, nes teko ant savo kailio įsitikrinti, kas yra ir ko iš tikrųjų vertos Markso, Lenino ir Stalino "didžiosios," "kilniosios" idėjos... Bolševizmo praktika, tarsi, burtų lazdelės pamojimu, visą tautą ligi proletaro imtinai išgydė nuo komunizmo. Išgydė ir nuo tikėjimo, kad Lietuva bus laiminga tik "nuo Palangos ligi Vladivostoko." Įsitikinta, jog mūsų valstybei bolševizmas neša tik ilgametę okupaciją, o mūsų tautai — tikrą mirtį. Tik keletas šimtų išgamų ar be sąžinės ir moralės žmogaus pavidalo lietuviškai kalbančių menkystų nuėjo su tuo okupantu ir dar šiandien tebeina: vieni iš noro, kiti iš būtino reikalo, treti iš baimės ar nusivylimo...

MIRTINAS LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PRIEŠAS

Kas anksčiau taip sakė, ne kiekvienas tuo tikėjo. Niekas ligi galo gal ir nebūtų patikėjęs, jei bolševizmas jau du kartu pats nebūtų įrodęs tiek lietuvių tautai, tiek dabar ir visam pasauliui.

Šiandien gi ir aklas gali matyti, kad bolševizmas buvo, yra ir liks mirtinas Lietuvos nepriklausomybės priešas. Visos jo teorijos apie lygių tautų lygų bendradarbiavimą, brolišku mą, laisvą tvarkymasi ir laisvą kūrybą yra tik veidmainingos pasakos, tušti plepalai, patrauklūs ir nuodingi melai! Meškinis raudonas imperializmas lygiai taippat, — ne, dar daugiau, nei jo cariškasis pirm takūnas grobia, vergia ir plėšia tautas, kada tik gali, kokias tik gali, ir kur gali...

Balševizmas, smurtu prisijungęs Lietuvą, kaip ir kitas kelias kaimynines respublikas, ir šiandien, — t. y. visoms pagrindinėms priežastims išnykus, nugalėjus vokiškąjį, itališkąjį imperializmą,—nė kiek ne mažiau yra pasiryžęs "amžinai" pasilaikyti užgrobtas teritorijas. Jis tiesia pirštus dar

Šis didesnis už žmogų šuo neseniai buvo rodomas vienoje Amerikos šunų parodoje.

toliau ir steigia dėl sumulkinto pasaulio akių "nepriklausomas liaudies respublikas" Europoje ir Azijoje, statydamas ten prie vairo savo partijos auklėtinius. Nereikia klysti: bolševizmas kol galės ir kur galės, darys viską, kad sunaikintų kiekvieną lietuvį, kuris galvos ir sieks nepriklausomos Lietuvos atstatymo.

Raudonos okupacijos davė aiškų atsakymą dar į vieną klausimą, kurio tikrumą anksčiau kaikas dažnai mėgindavo "idėjiniais" ir kitokiais argumentais ginčyti.

Su bolševizmo kad ir negausias, bet pavojingais agentais, turinčiais saugų užnugarį Maskvoje, Lietuvos respublika kovojo visą dvidešimtį metų. Komunistų partija pas mus buvo uždrausta. Daug kas ne tik iš naminių "humanistų," bet ypač užsieniuose dėl to mums darydavo aštrių priekaištų. Pas jus nėra laisvės, — sakydavo jie. Jūs persekiojate žmogų už tai, kad jis kitaip politiškai galvoja. Tai ne demokratija, kai jūs uždarote į kalėjimą politinės pažiūros priešą. Tai skandalas, kad už komunistinį įsitikinimą ir veikimą jūs dristate žmogų net sušaudyti... Tokių ir panašių priekaištų būdavo girdėti virtinėmis.

Mūsų respublikos organai, se niau katalikiški, vėliau tautiški (mat, kai kurie krikščionys-demokratai tautininkams nenorėdavo pripažinti kataliko vardo) į tai trumpai atsakydavo: — Mes laikome ir turime gero pagrindo komunistų partiją laikyti priešvalstybine. Mes žinome, kad ji nori ne tik jėga sugriauti mūsų socialinę santvarką, bet drauge pasikasti ir po mūsų nepriklausomybės pamatais. Mūsų šventa pareiga ir gyvybinis uždavinys—ginti ir saugoti Lietuvos valstybės nepriklausomybę. Mes nevaržome kiekvienam galvoti, kaip jam patinka, bet mes draudžiame komunistų partiją ir kiekvieną aktyvų, veikiantį komunistą baudžiame, atitinka mai jo nusikaltimui, jei jis išeina prieš mūsų valstybės įstatymus arba sudaro pavojų jos saugumui iš vidaus...

Tokius pagrįstus paaiškinimus tada ne kiekvienas lietuvis ir ypač ne kiekvienas užsienietis laikydavo pamatuotais. Juos dažnai palydėdavo komentarai: tai policinė valstybė, tai fašistinė diktatūra, tai kėsinimasis prieš žmogaus minties laisvę!..

Deja, mūsų tautai reikėjo sumokėti per brangią kainą, kad ši tiesa būtų jau du kartu įrodyta. Užteko tik raudonajai armijai įsiveržti į Lietuvą, kai keli šimtai jos komunistų, suorganizuoti į Lietuvos komunistų partiją su A. Sniečkum priešaky, o Stalinu užpakaly, —buvo vieninteliai,kurie su entuziazmu reikalavo ir padėjo pravesti visą šlykščią komediją, kad tik greičiau būtų panaikinta Lietuvos valstybės nepriklausomybė ir mūsų kraštas neva "teisiškai" prijungtas prie Sovietų Rusijos! Nuo to laiko kiekvienas įsitikino, kas buvo ir ko iš tikrųjų siekė Lietuvos komunistų partija...

Kad su valstybės nepriklausomybės priešais kiekvieno suverenaus krašto vyriausybė kovoja ir turi pirmą pareigą kovoti tai aišku visam civilizuotam pasauliui: Gal tie kraštai, kuriems negrėse ar dar negriasia tiesioginis prie Maskvos pri jungimo pavojus, ir gali leisti sau prabangą "minties laisvės" vardan toleruoti komunistų partijas. To negalėjo Lietuva, būdama beveik Rusijos kaimynas. To negalėjo daryti beveik kiekvienas Rusijos kaimynas.

Ar, pavyzdžiui, Amerika šiandien toleruotų kokią nors "kilnią" ir "humanišką" partiją, apie kurią būtų neabejotinai žinoma, kad ji vėl ruošiasi paversti Jungtines Valstybes Didžiosios Britanijos kolonija, kaip tat buvo prieš pustrečio šimto metų? Jau nesakysime, kad ji ruoštusi paversti Ameriką 21-ja "tarybine respublika"? Nesakysime, nes šiandien jūs iš to dar kvatotumėtės. Kvatotumėtės, nes per jūsų kraštą dar neperžygiavo "nenugalimoji raudonoji armija", nei kitokia svetima armija.

Bet kaip šiandien eina dalykai "trijų didžiųjų" konferencijose, tai gal duos Dievas ir jums vieną gražią dieną, tik vėliau, šitą susilaukti.

Mes, lietuviai, betgi žinojome, kad mūsų komunistų partija buvo priešvalstybinė ir turėjome nuo jos gintis. Dabar ji du kartu praktiškai įrodė, jog mes nieko neperdėjome. Ir visa lietuvių tauta šiandien žino, kad iš bolševizmo ji negali laukti jokio laisvės atodūsio.

Tai gal jo laukti iš demokratijų? Apie tai sekantį kartą...

ANT MOLINIŲ KOJŲ

(atkelta iš 1 psl.)

kampo reikalus ir ten pravesti savo valią. Gi jei savo valios pravesti nepavyktų, tai ji turi neribotą galią visuomet suparaližiuoti kitų valią! Štai veto teisė. Tai, kurio tikslas pasaulį sugriauti ir pajungti, gavo neribotą teisę pašalinti ir sustabdyti kiekvieną sprendimą, kuris būtų nepalankus jo tikriesiems siekiams.

JTO, arba UNO—tai žmogaus ant molinių kojų. Jei to nepanorės Rusija ir jos vasalai, jis niekur nepajudės iš vietos, net jei 50 likusių tautų norėtų kitaip.

BEVINO VIŠINSKIO DVIKOVOS

Nesvarbu, ką ir kaip kas bekalbėtų, politikos vyrams neabejotinai aišku, jog sumušus Vokietiją didžiausiu Anglijos priešu Europoje ir Azijoje pasisidaro Rusija. Caro ar raudonasis imperializmas yra tas pats Anglijai, nežiūrint, ar ją valdytų mėlynakraujai aristokratai, ar angliakasių vadai darbiečiai.

Ir ištikrųjų Londono sesijoje daugiausia ginčų buvo tarp rusų ir anglų. Jų delegacijų pirmininkai, Višinskis ir Bevinas, čia suteikė tikrų spektaklių publikai ir žurnalistams.

Tai dvi labai įdomios figūros. Iš vienos pusės bolševikas Višinskis (skaitoma, esąs lietuviškos kilmės!) žinomas sovietų prokuroras karo teismuose, pasiuntęs myriop dešimtis žymiausių komunistų vadų ir kitų "kenkėjų," kraugerys pirmos klasės, iškopęs į diplomatus, — tai tas pats Višinskis, kuris 1940 m. vasarą, panašiai kaip Dekanozovas Lietuvoje atvyko į Rygą ir smurtu "prijungė Latviją prie Rusijos, kuris 1945 metų pradžioj, daužydamas kumščiu į stalą, Rumunijoj įsteigė bolševiko Grozeos diktatūrą, tas pats Višinskis dabar Londone mokė anglus, kaip yra negražu ir taikai pavojinga kištis į kitų tautų vidaus reikalus, taip sakant, laikyti britų kariuomenę Graikijoje! Štai ligi kiek dasigyvenome!

Iš kitos pusės Ernestas Bevinas, angliakasių vadas, kuris ir diplomatijoje nevyniojo žodžio į bovelną. Pasakojama, jog pastarojoj Maskvos konferencijoj jis taip smarkiai kalbėjęs su Stalinu, jog sovietų diktatorius užprotestavęs:

— Aš nesu įpratęs, kad kas su manim taip dristų kalbėti...

Į ką Bevinas tuojau pat atšovęs:

— Atrodo, kad jums jau seniai neteko kalbėtis su laisvais darbininkais...

Tas laisvas darbininkas dabar Londone ne mažiau karčių žodžių prišnekėjo Višinskiui. Bet tai vis buvo dar tik žodžiai.

LIETUVIŲ KLAUSIMAS

Londono sesijoje apeitas tylomis Lietuvos klausimas. Reikia tikėtis, kad jei JTO sukurta ne komedijų tikslams, bet rimtiems teisingumo vykdymo ir pasaulio taikos reikalams, tai ir Lietuvos klausimas netrukus turės iškilti. Reikia tik, kad ir patys lietuviai nepasiliktų stebėtojais, o energingiau imtų bylą į rankas.

Tiesa, lietuvių klausimas netiesiogiai Londone buvo iškeltas. Tai — pabėgėlių reikalų svarstymo komisijose. "Slavų blokas", rusų bolševikų vadovaujamas, čia griežčiausiai statė reikalavimus, jog išskyrus žydus ir ispanų raudonuosius, niekam daugiau nebūtų pripažinta pabėgėlio tesė, kad niekas nebūtų šelpiamas ir kad visi būtų prievarta grąžinami okupantų į kalėjimus, iš kurių paspruko...

Anglosaksai ir visos kitos civilizuotos tautos tam pasipriešino. Taip pabėgėlių klausimas ir liko neišpręstas. Liko tik išpūdis, kad sovietų reikalavimas jei ne dabar, tai ateityje teks patenkinti ir sukurti naują pabėgėlių "teisę." Ir kai į pabėgėlių padėtį kada nors atsidurs žmogžudžių bolševikų gaujos, tai joms tikriausiai turės būti pritaikinti tie patys reikalavimai, kokius "slavų blokas' iškėlė dėl pabėgėlių dabar. Juk lietuvių priežodis gražiai sako: Dievas ne aršus ir ne maršus—vienam nueidamas, kitam pareidamas...

PRENUMERUOKITE VIENYBĘ, GERIAUSIĄ LIETUVIŲ SAVAITRAŠTĮ AMERIKOJE

Tai ne tik senausias bet ir kulturingiausias lietuvių savaitraštis Amerikoje.

Vienybėje bendradarbiauja patys geriausi Amerikos ir Lietuvos žurnalistai ir rašytojai

Užrašykite Vienybę savo draugui ar giminei.

Prenumerata metams: Jungtinėse Valst. $3.00
Kanadoje ir P. Amerikoje $3.50
Europoje ir kitur $4.00

Siųsdami prenumeratą išrašykite šį kuponą:

Vardas .....
Adresas .....
Miestas ir valst. .....
Užrašo .....

VIENYBĖ
Oldest Lithuanian Newspaper

412 Bedford Avenue Brooklyn 11, N. Y.

Kaunas Baking Co.
Lietuviška duona — tortai vestuvėms pyragai
PRISTATOMA Į NAMUS
304 OLIVIA STREET,
McKEES ROCK, PA.

GRAŽI CHICAGOS
UŽEIGA
Mykolas Petrusevičius, sav.
6914 S. Western Avenue
CHICAGO, ILL.

Boston Realty Trust
INSURANCE SERVICE
veda
adv. Joseph B. Gailius
317 E St. (Broadway kamp.,
South Boston, Mass .
Tel.: SOU 2732

SILVER CAFE, Inc.
S. ZAVADSKAS, sav.
Visų South Bostono lietuvių kelio galas
324 W. BROADWAY,
So. Boston, Mass.

REGENT
Toy Shop
James J. Dirsie, sav.
28-30 Market Street
AMSTERDAM, N. Y.
Telefonas 2275

Lietuviška Užeiga
IVY LEAF PLACE
A. Smith, sav.
42 Schuyler Street
AMSTERDAM, N. Y.

STOKNA'S
Liquor Store
Įvairių rūšių vynai, likeriai ir degtinė
225 E. Main Street
AMSTERDAM, N. Y.

Lietuviška Vaistinė
SCHELL'S
Red Cross Pharmacy
E. Main ir Schuyler Streets
kampas
AMSTERDAM, N. Y.
Telefonas 96

GAZOLINO STOTIS
JONAS BABLINSKAS ir SUNUS, sav
Važiuojant Main Rd. 5 tai geriausia vieta sustoti
245 E. Main St., kmp. John St
AMSTERDAM, N. Y.

SALDAS GRILL
VYNAS — DEGTINĖ — ALUS
GERI UŽKANDŽIAI
22 SHULER STREET,
AMSTERDAM, N. Y.

Rupšio Restauranas
Puikūs valgiai, gėrimai
Geras patarnavimas
Graži svetainė ir baras
237 MAIN STREET,
AMSTERDAM, N. Y.

JAU LAIKAS PILDYTI INCOME TAX BLANKAS
Šiuo reikalu visiems gerai patarnauja mūsų raštinė, kurioje dirba taksų ekspertai.
A. S. Trečioką
314 Walnut Street,
Newark, N. J.
Tel. Market 2-4867

JULIUS PAKNIS
REAL ESTATE & INSURANCE
Sąžiningas ir skubus patarnavimas visais namų pirkimo, pardavimo ir paskolų reikalais.
133 SEELEY AVE., ARLINGTON, N. J.
Tel.: Kearny 2-3249.

JOHN V. BALTRUKONIS
INSURANCE & REAL ESTATE
NOTARY PUBLIC
TEISINGAS, SĄŽININGAS IR RIMTAS PATARNAVIMAS SAVO TAUTIEČIAMS
81 FOREST ST., KEARNY, N. J.
Tel.: Kearny 2-3237.

New Yorkas ir Apylinkė

VIENYBĖS JUBILIEJAUS TRUMFAS

(Atkelta iš 1 pusl.)

matiškumo šypsena. Polyna Stoska Stoškiūtė dainavo Man per nakti buvo liūdna, Mano rožė ir ariją iš Tosco operos. Bet tai tik mažniekis prieš tai, kiek publika iš jos reikalavo. Entuziastiškos publikos ovacijos mūsų primadoną vertė pakartotinai pasirodyti scenoje ir... vis dar daugiau dainuoti, dainuoti. Bet ir gražiausi dalykai, bent laikinai, turi pasibaigti.

Po 15 minučių pertraukos, antroje programos dalyje, prasidėjo tradicinis Vienybės koncertuose praktikuojamas svečių supažindinimas. Programos vedėjas pakvietė atsistoti iš kitų miestų atvykusius svečius, o jų, kaip jau sakyta, buvo daug. Publikoje buvo dr. P. Vileišis su žmona ir dukrele iš Waterburio, seserys Bartkiūtės iš Pittsburgho, Stella Voyght iš Chicagos ir t. t. ir t. t. Čia buvo perskaityta dar viena, paskutinė minutė gauta telegrama, kuria Vienybę, jubiliejaus proga, sveikino Antanas ir Vera Oliai iš Chicagos. Telegramų ir sveikinimų buvo gauta tiek daug, kad joms perskaityti neturėta laiko. Ypač ilgu ir nuoširdžiu laišku Vienybę sveikina Latvijos ministeris dr. Alfred Bilmanis iš Washingtono. Daugelis sveikinimo laiškų gauta iš Europos ir t. t.

Buvo paprašyta atsistoti visi karo veteranai, dalyvavę koncerte. Be to, veteranų vardu pakviestas pakalbėti Vienybės kolumnistas Vitalis Bukšnaitis. Jis pažymėjo, kad veteranai ir toliau nesiliaus darbavęsi savo tėvų kraštui, Lietuvai, atstatyti. Publika labai karštai pasveikino Vienybės veteraną skaitytoją, skaičiusį laikraštį ištisus 60 metų ir dabar sulaukusį 85 metų amžiaus Vincą Ambrozevičių iš Newark, N. J. Vėliau buvo pakviestas kalbėti Vienybės Jubiliejaus Komiteto vardu Antanas Matulis. Jis, išėjęs į sceną pareiškė, kad neužtenka gražių žodžių ir komplimentų laikraščiui, sulaukusiam tokio puikaus jubiliejaus. Vienybei reikia ir medžiaginės paramos. Antano Matulio pasiūlymas buvo priimtas su entuziazmu. Todėl Matulis čia pat pakvietė eilę moterų — Jazavitienę, Kairienę, Baltuvienę, Pušnikienę, Pocienę, Strimaitytę, Lapienę, Stanytę, Pusnikaitę, Trečiokienę, Vasiliauskienę ir kitas, kurios tuojau surinko keletą šimtų dolerių aukų Vienybei. Tai buvo gražus gestas. Tai buvo tikrai gražį dovana Vienybei, jos jubiliejaus proga.

Toliau sekė koncertinė programa. Justinė Tunaitytė, akompanuojant jos broliukui Eugenijui okordeonu, padainavo Kur Nemunas ir Dauguva. Publika juos palydėjo su aplodismentais.

Vėliau scenoje vėl pasirodė Vaidelytės ir pašoko kitus du tautinius šokius — Kepurinę ir Kubilą.

Šia proga, reikia pastebėti, kad viena iš Vaidelyčių, pati jų organizatorė Helen Slivynaitė, negalėjo dalyvauti koncerte, nes dviem dienom prieš jubiliejų ji buvo nuvežta į ligoninę, kur jai padaryta sėkminga apendicito operacija. Tik jos mamytė, p-nia Slivynienė, vis dėlto atvyko iš Philadelphijos koncerte dalyvauti.

Antroje programos dalyje Aldona Strumskytė su nemažesniu pasisekimu skambino pianu Debusy, Tallat Kelpšos, Gruodžio ir kitų pasaulinių kompozitorių kūrinius. Ir kai mūsų talentingąją pianistę publika iškvietė paskambinti dar pora kūrinių, jai buvo įteiktas gražus raudonų rožių bukietas.

Auditorija vėl, kaip giria vėjo pučiama, suūžia, kai į sceną išeina Polyna Stoškiūtė. Šį kartą Polyna dainuoja Pilu stiklelį, Kur paliko ta jaunystė. Sunku man Gyventi ir Burtai. Bet argi to užtenka Vienybės koncerto publikai? Dainininkė buvo priversta dar dainuoti ir pakartotinai pasirodyti scenoje. Čia jai mažutė Vileišių dukrelė iš Waterburio įteikė didžiulį rožių bukietą.

Vienybė jubiliejaus koncerto programa buvo apvainikuota Marijonos Strumskienės inscenizuotais gyvais paveikslais, vaizduojančiais lietuvių tautos gyvenimą ir kovas 60 metų laikotarpyje. Tai buvo kažkas nepaprasto. Tai buvo tai, kas žiūrovams spaudė gailią ašarą iš akių. Onai Valaitienei dramatiškai deklamuojant, buvo parodyta Vargo Mokykla, Lietuva prisikėlusi laisvei, Lietuva vėl pavergta, supančiota, tremiama ir vėl siekianti laisvės, Amerikos ir viso pasaulio lietuviams padedant. Šiuose tikrai talentingai paruoštuose vaizduose dalyvavo P. Atkočaitienė, Elena Kulber ir jos dukrelės, Uršulė Bacevičienė, Mildred Janulytė, Aldona Valaitytė, Ona Vaivadaitė-Mandal, Jonas Atkočaitis, Povilanskaitė irVaidelytės. Čia buvo kulminacinis vakaro punktas. Lietuvos himno akordams pasigirdus, scenoje dar kartą pasirodė Polyna Stoska Stoškiūtė ir taip, kartu su sustojusia publika, buvo sugiedotas Lietuvos himnas. Šiais paskiausiais sim boliniais vaizdais publika buvo tiesiog sužavėta. Neveltui tų vaizdų autorei Marijonai Strumskienei publika taip karštai, taip nuoširdžiai dėkojo savo antuziastiškais aplodismentais.

Taip baigėsi jubiliejinis Vienybės koncertas, kurio tūkstantinė minia, susirinkusi Labor Lyceum salėje, ilgai, ilgai nepamirš. Tokie vakarai, tokie parengimai, tokie koncertai — retenybė. Jie įvyksta kartą į 60 metų.

Lietuvių šokėjai gražiai pasirodė

J. Stuko Rūtos šokėjų grupė gražiai pasirodė vasario 12 d. lenkų Kosčiuškos vardo balijuje, įvykusiame Waldorf Astoria, New Yorke. Programoje dalyvavo ukrainiečiai, lietuviai, estai, suomiai, švedai, norvegai, skotai ir paskiausiai — lenkai. Lietuviams teko šokti po ukrainiečių. Slaviški šokiai šokami labai greitai, su įvairiais "strak sėjimais" ir kitokiais lankstymasis. Ypač lenkų šokiai atrodė baletiniais — su sceniškais kostiumais. Bet visos kitos tautos, ypač skandinavai ir baltai, tautinius šokius šoka autentiškuose kostiumuose. Jų šokiai lėtesni, su įvairiomis figuromis ir t. t.

Programa tikrai buvo graži ir įvairi. Publikos buvo virš dviejų tūkstančių. Lietuviams teko pirmą kartą dalyvauti pas lenkus. Ir nežiūrint to, kad Stuko Rūtos šokėjų grupė yra susiorganizavusi vos prieš pora mėnesių. Šoko labai gerai Ypač visiems patiko lietuviškas Kubilas. Šis šokis buvo atvežtas M. Baronaitės iš Lietuvos ir vėliau jį išmokė Lilija Stilonaitė-Antanavičienė.

Po programos tautinių šokių žinovai sveikino šokėjus. Čia buvo pastebėta ir tas faktas, kad dabar imperialistų skriaudžiamos tautos draugiškai sugyvena ir demostruoja savo meną.

N. St.

Nadas Rastenis lankėsi New Yorke

Marylando Legislatūros narys, adv. Nadas Rastenis, kuris šiuo metu eina BALF pirmininko pareigas, lankėsi New Yorke. Ta proga, svečias buvo užėjęs pasižiūrėti naujųjų Vienybės namų, kurių fondui jis jau pirmiau buvo atsiuntęs auką.

Nadas Rastenis yra paruošęs spaudai Kristijono Donelaičio poemą Metai.

Vargonininko Dulkės sūnus Bernardas grįžo iš kariuomenės, ištarnavęs dviejus metus ir 9 mėnesius.

Du Jurgelių sūnūs grįžo iš marinų

Prieš mėnesį laiko iš marinų grįžo karporalas Albertas Jurgelis, o šiomis dienomis, taip pat iš marinų grįžo ir jo brolis, seržantas Ričardas. Jų trečias brolis Ernestas dar liko marinuose ir dabar yra Kinijoje. Tai trys sūnūs, marinai, Jono ir Kotrynos Jurgelių, gyv. 94-39 86-th Ave., Woodhaven, L. I. Jonas Jurgelis jau vienuolikti metai dirba Matulio šapoje.

Seržantas Ričardas Jurgelis marinuose tarnavo pusketvirtų metų. Jis su marinais perėjo sunkiausias kovas Pietų Pacifike. Jis, vadovaudamas platūnui, kovėsi su japonais įvairiose salose. Vėliausiu laiku jis buvo Kinijoje, iš kur grįžo į Ameriką ir buvo garbingai iš marinų paleistas. Jo brolis kor poralas Albertas, paleistas kiek anksčiau, jis taip pat perėjo sunkų kovos kelią Pietų Pacifike. Paskutiniame mūšyje jis buvo sunkiai sužeistas vidu riuose ir kojose, kiek sugijęs buvo garbingai iš marinų paleistas.

Trečiasis šių marinų brolis Ernestas, taip pat marinas, dabar tarnauja Kinijoje.

Ištekėjo Floridoje

Vasario 19 d., Miami, Florida, brooklynietė Emma Grubytė iš tekėjo už kpt. Milton Jones. Tėvai, Elizabeth ir Jonas Grubiai, gyvena 64 Ten Eyck St., Brooklyne.

Vasario 23 d. Uršulė Blažinskienė ištekėjo už Jono Stanikūno. Vestuvių puota buvo parapijos salėje. Svočia buvo p-nia Vikrikienė.

Vedybų sukaktis

Vasario 23 d. Juozas ir Marė Kamiskai, 23-27 Greenpoint Ave., Blissville, L. I. minėjo 25 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Puotoje, jų pačių namuose, dalyvavo net devyni vaikai.

Dr. lt. Antanas Kairys sveikina savo seserį Oną Ginkuvienę iš Kinijos.

Kai jūrininkas, nuėjęs į New Yorko Central Parką, susiranda draugą...

LIETUVIAI, Į BENDRĄ MAŽŲJŲ TAUTŲ FRONTĄ

Mitingas kovo 3.d., Manhattan Center

World Bill of Rights Association kovo 3 d. kviečia visus į Manhattan Center salę, 34 gatvė ir 8th Avenue, New Yorke, kur 2:30 val. p. p. įvyks mažųjų tautų teisėms apginti susirinkimas.

Šaukiami amerikiečiai, suomiai, estai, latviai, lietuviai, lenkai, slovakai, vengrai, serbai ir graikai protestuoti šių mažųjų tautybių teisių paneigimą į laisvą ir demokratinį gyvenimą.

Susirinkime kalbės senatorius iš Nebraskos Kenneth S. Wherry, Kat. Veteranų vyriausias komandierius Edward T. McCaffrey, Darbo atstovas, kongresmonas Alvin E. O'Konski ir vienas iš kiekvienos tautybės. Lietuvos reikalu kalbės advokatas Kazys Paulauskas iš Kearny, N. J.

Be kalbų, bus ir koncertinė dalis, kurią išpildys tarptautinė trupė. Bus priimta rezoliucija visų mažųjų tautų reikalu.

Ant estrados bus visų tautybių vėliavos su garbės sargyba iš veteranų. Visi kviečiami dalyvauti. Įžanga nemokama. Pradžia bus punktualiai 2:30 val. p. p. Dalis programos , ypač senatoriaus Wherry kalba, bus transliuojama per radiją WINS

World Bill of Rights Association seka UNO veiklą. Praeitą savaitę pasveikino Rooseveltienę už gynimą mažų tautų laisvės ir jos pabėgėlių. Draugijos pirmininkas kongresmonas O'Konski dabar visur kelia tarptautinio iBll of Rights reikalingumą, tiek Kongrese, tiek prakalbose ir spaudoje.

World Bill of Rights Assosiation ieško draugų politikuose, diplomatuose, laikraštininkuose, radijų komentatoriuose. Viena mažoji tauta turi nedidelę reikšmę politikos arenoje. Bet visos kartu, arti 13 milijonų žmonių, negali nepadaryti įtakos. Vienos tautos reikalai yra visų reikalai.

Visi amerikiečiai, kurie kilę iš minėtų tautybių, prašomi rašytis į šią draugiją.

Visi prašomi ateiti kovo 3 d. 2:30 val. į Manhattan Center ir jungtis su visais į grandiozinį mitingą ir pareikšti vieną jungtinę rezoliuciją prieš okupantus, už kraštų laisvę ir išvietintų žmonių teises.

Rusai pavergė Lietuvą. Lietuvius tūkstančiais ištrėmė Sibiran. Lietuvoje kalėjimai perpildyti. Žmogaus teisės atimtos. Tauta užsimota išnaikinti. Virš du šimtai tūkstančių lietuvių vakarų Europoje nežino, ar bus galima grįžti tėvynėn. Rusai norėtų juos varu grąžinti ir įkalinti arba vergovėn ištremti tolimon Siberijon.

Kas vienus ir kitus užtars? Kas klausys vienų lietuvių balso? Už lietuvius kelia balsą World Bill of Rights Assn. Lietuvių draugai suomiai, estai, latviai, lenkai, slovakai, vengrai, serbai ir graikai pakels balsą kovo 3 d. Manhattan Center. Ne tik jie, bet visi amerikiečiai, kurie brangina laisvę ir demokratybę, pakels balsą. Šie visi ištiesia draugišką ranką lietuviams. Ar lietuviai priims jiems ištiestą ranką?

Lietuviai. Sukruskime ir stokime į bendrą frontą! Visi eikime į Manhattan Centrer kovo 3 d.

Vincas Juronis.

PARDUODAMAS dviejų šeimynų namas su visais patogumais: aliejaus šildymas ir t. t. Kaina: $10,000. Kreipkitės šeštadieniais ir sekmadienais. J. Babravičius, 6646 75th St., Middle Village, L. I. ,N. Y. (9)

Viengungis vyras ieško kambario Woodhavene, Ozon Parke, Richmond Hill ar Jamaica. Tuti būti atskiras įėjimas. Pranešti į Vienybę, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. (9)

DIDELIS gražus kambarys išnuomuojamas rimtam vyrui lietuviškoje šeimoje. Dėl informacijų kreipkitės į Vienybę, 412 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Mirė

Vasario 21 d., savo namuose, 57-35 69 St., Maspethe, mirė Teofilė Karpavičienė. Liko vaikai: Ona, Marijona, Jonas, Anelė ir Antanas ir brolis P. Kabašinskas. Palaidota vasario 23 d. Šv. Jono kapuose. Laidojo Valantiejienė.

Vasario 9 d. Albertui Kavaliūnui, baigusiam Jamaica High Schhool, jo tėvai, Morta ir Zigmas Kavaliūnai, savo namuose, 160-01 84th St., Jamaica surengė jam puotą, kurioje dalyvavo apie 50 svečių.

HAVEMEYER 8-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 GRAND AVENUE
MASPETH, N. Y.

Vincas Vaitkūnas atvyko iš Europos

Šiomis dienomis Vienybės įstaigoje lankėsi neseniai atvykęs iš Paryžiaus studentas Vincas Vaitkūnas. Svečias, lydimas Balio Laučkos, užėjo į mūsų įstaigą ir pirmiausia užsiprenumeravo Vienybę, kurią jis jau pirmiau skaitęs. Vaitkūnas apsigyveno pas savo gimines Yonkers, N. Y. Iš pasikalbėjimo su Vaitkūnu paaiškėjo, kad jis išgyveno abi okupacijas Lietuvoje — rusų ir vokiečių. Vaitkūnas Lietuvą apleido 1944 m.

Draugijų susirinkimai

Tautininkų Klubo mėnesinis susirinkimas įvyks penktadienio vakare, kovo 8 d. Visų narių dalyvavimas būtinas.

SLA 242 kp. mėn. susirinkimas įvyks atenantį trečiadienio vakarą, kovo 6 d. Tautininkų Klube, 337 Union Ave., Visi nariai kviečiami dalyvauti.

Lietuvių Legijono Dariaus-Girėno 1-mo Posto mėnesinis susirinkimas įvyks kovo 13 d., Tautininkų Klubo buvenėje, 337 Union Ave. Visi posto nariai kviečiami laiku atvykti.

Income Taxes

Advokatas Stanley P. Zubawicz jums išpildys Tax Returns blankas savo namų ofise, 111 Ainslie St., Brooklyn. Kreipkitės į jį penktadienių ir šeštadienių vakarais ir sekmadieniais — visą dieną. (sk.)

Memories of Lithuania
RADIO HOUR
Saturdays, 5:00 to 5:30 p. m.
Station WEVD—1330 kil,
Director—JACK J. STUKAS
429 Walnut St., Newark, N. J.
Tel. MArket 2-5360

Normandie Cocktail Lounge
SAM MAGEE, savininkas
Barai, muzika ir šokiai
26 Main St., Orange, N. J.
Tel.: OR. 3-9641

BROADWAY FOOD SHOP CAFETERIA
JOE. WITOWICH, sav.
Geriausia valgykla visoje apylinkėje
Pas mus gaunama geriausia sriuba
STEIKAI, VIŠTIENA IR KITOKIE
ŠVARIAI GAMINAMI VALGIAI
Mes paruošiame viską, kas tik reikalinga vestuvėms, bankietams ir kitokiems pokyliams
Mes suteikiame savo patarnavimą ne tik virtuvėje, bet ir prie stalų
KREIPKITĖS — BŪSITE PATENKINTI.
139 Broadway (prie Bedford Ave.) Brooklyn, N. Y.
Evergreen 4-9505

LIETUVIŲ RADIJO VAKARINĖS PROGRAMOS
J. P. GINKUS, *Direktorius*
KETVIRTADIENIAIS 7:30 val. WWRL 1600 kc.
Gyvuoja virš 14 metų oro bangomis, transliuojama visuomenės įvairūs pranešimai, naujienos, muzika.
(Vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai ir t.t. Vestuvės, puotos, liūdni pranešimai.)
AD. JAZAVITAS, *muzikos ved.* V. UBARAVIČIUS, parengimų ved. C. MARMA, *programos ved.*
495 Grand Street, Brooklyn, N. Y.
Telefonas EVergreen 4-7142

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6-th Street
VALANDOS:
8 — 10 ryte
1—2 popiet
6—8 vakare
Tel. Evergreen 8-9229

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. ofiso STagg 2-0706
Namų —Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4-th Street
VALANDOS:
9—12 ryte
1—8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

TARZANAS IR TARZELĖ

Edgar Rice Burroughs.

Išgirdę nuolatinius bezdžionių šūkavimus Butavų kariai, apsiginklavę aštriomis ietimis, skubėjo į tą pusę. Dabar jie džiaugėsi, turėdami puikią progą atkeršyti savo seniems džiunglių priešininkams.

Pro medžių tarpus Butawų kariai matė, kaip bezdžionės ruošiasi žudyti du baltuosius žmones. Dabar jiems buvo tik keletas žingsnių nuo tos vietos, kur gulėjo baltosios aukos. Dabar jų vadas tarė —

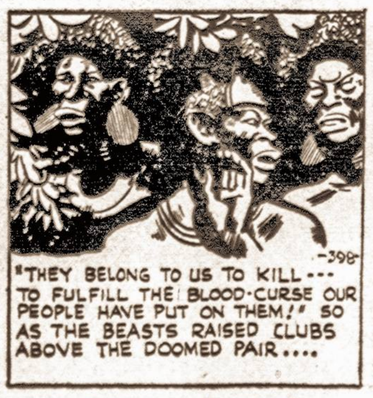

"Tie baltieji ne bezdžionėms nužudyti. Tai jau priklauso mūsų kraujo žmonėms įvykdyti." Ir kai tik bezdžionės pakėlė vėzdus viršum dviejų nelaimingų aukų, gulinčių ten, tarp bezdžionių, tai —

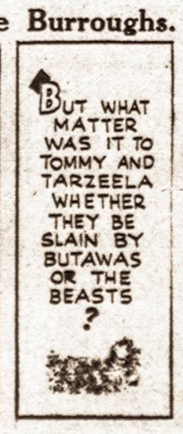

Laukiniai kariai, iššokę iš krūmų, pasileido pirmyn. Ir dabar klausimas, kas atsitiks su Tommy ir Tarzele? kas juodu nužudys — Butavai ar džiunglių bestijos, tos plaukuotos bezdžionės?...

Kas bus toliau — žiūrėkite kitame Vienybės numery